

(א) וידבר יי אל משה ואל אהרן לאמר (א) זאת חקת התורה אשר צוה יי לאמר וגו'. ר' יוסי פתח, (ב) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. ת"ח, מלין דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין אינון. כמה דכתיב, (ג) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מאן דאשתדל באורייתא, כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא. הה"ד, (ד) היום הזה נהיית לעם. והא אוקמוה חברייא.

(ב) כתיב הכא (א) זאת חקת התורה, וכתיב וזאת התורה, מה בין האי להאי. אלא רזא עלאה הוא. והכי אוליפנא, וזאת התורה: לאחזאה כלא ביחודא חד, ולאכללא כנ"י בקב"ה, לאשתכחא כלא חד. בגיני כך וזאת התורה. אמאי תוספת וא"ו. אלא הא אתמר, לאחזאה דכלא חד, בלא פרודא. וזאת: כלל ופרט כחדא, דכר ונוקבא. ובג"כ וזאת התורה ודאי. אבל זאת בלא תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי, ולא התורה, דינא דאורייתא, גזרה דאורייתא.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
(א) פקודי קד צ"א. (ב) (דברים ד) יתרו קה צ"ע.	א וזאת התורה וכתיב זאת חקת התורה.
(ג) (תהלים יט) נח צו צ"א. (ד) (דברים כז) נח צח צ"ט.	

מאמר	הסולם	זאת חקת התורה
מאמר זאת חקת התורה	הוא, וכך למדנו, וזאת התורה, הוא להראות שהכל הוא ביחוד אחד, ולכלול כנסת ישראל, עהיא המלכות, בהקב"ה, שהוא ז"א, שימצא הכל אחד, משום זה, וזאת התורה. למה יש תוספת וי על זאת, אלא הרי למדנו, שהוא להראות, שהכל אחד בלא פרוד. וזאת, הוא כלל ופרט יחד, דהיינו דכר ונוקבא יחד, כי וי הוא דכר, דהיינו ז"א, שהוא כלל. זאת, היא נוקבא, דהיינו המלכות שהיא פרט, ומשים זה כתוב ודאי וזאת התורה, שיוורה על ז"א ונוקבא ביחוד אחד. אבל זאת בלא תוספת וי, היא חוקת התורה ודאי, שהיא המלכות הנקראת חוקה, ובאה מז"א שנקרא תורה, ולא התורה עצמה, שהוא ז"א, רק דין התורה בורת התורה שהוא מלכות.	ת"ח
(א) וידבר וגו' זאת חקת התורה וגו': ר' יוסי פתח, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. בוא וראה, דברי תורה, קדושים הם, עליונים הם, מתוקים הם, כמ"ש הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מי שעוסק בתורה, הוא כאלו עומד כל יום על הר סיני ומקבל התורה. ויש היום הזה נהיית לעם. וכבר העמידו החברים.	(ב) כתיב הכא וזאת וכו': כתוב כאן זאת חקת התורה. וכתוב, וזאת התורה, ולא כתוב חקת. מה בין זה לזה. ומשיב, אלא סוד עליון (דפריי דף קע"ט ע"ב)	

(ג) ת"ח, ה) זאת אשר ללויים, ולא וזאת. דהא מסטרא ב דדינא קא אתיין, ולא מסטרא דרחמי. א"ר יהודה, והא כתיב וזאת עשו להם וחיו. ודא בליואי אתמר, ואת אמרת זאת ולא וזאת. א"ל, ודאי הכי הוא, וקרא מוכח, מאן דאחיד סמא דמותא, אי לא יערב ביה סמא דחיי, הא ודאי ימות. וע"ד, וזאת עשו להם וחיו, ולא ימותו, בגין דסמא דחיי מערב בהדיה, וזאת עשו וחיו ולא ימותו, ודאי וזאת אצטריך להו, ולא זאת. בגיני כך וזאת התורה ממש, ביחודא חד, ביחודא שלים, כללא דדכר ונוקבא. ו"ה. זאת: ה' בלחודי, וע"ד זאת חוקת התורה.

(ד) רבי שמעון ור' אבא ור' אלעזר ור' יצחק, הוו שכיחי בבי ר' פנחס בן יאיר, אמר ר' פנחס לר' שמעון, במטותא מנך, אנת דאוקמי עלך לעילא, ומילך באתגלייא, מה דלא אתיהיב רשותא לבינ אחרא. בפרשתא דא אימא מלה חדתא. א"ל ומאי היא. א"ל זאת חקת התורה. ד א"ל הא שאר חברייא ה יאמרו. * אמר לר' אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חד בפרשתא דא, וחברייא יימרון אבתרך.

(ה) קם ר' אלעזר ואמר, וזאת, לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ו אי אינון קדמאי עבדי הסכמה דא

מסורת הזהר

(ה) (במדבר ח) ח"ג קנא: ו (שם ד) ח"ג קמו: קעו: ז (רות ד) ח"ג רפא. ת"ז תכ"א ס: תכ"ו עב. ז"ח פח ט"ב ש"ה ט"ג שכ"ב.

חלופי גרסאות

ב מוסיף דדינא קשיא. ג אנא. ד מוסיף א"ל ת"ח. ה אמרו. ו אי אינון עבדי הסכמה בעלמא ואתר בתראי ובטלה אמאי ואי לאו איהו הסכמה בעלמא אלא בדינא דאורייתא אמאי בטלה והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאלו חריב עלמא שלים.

מאמר

(ג) ת"ח זאת אשר וכו': בוא וראה, כתוב, זאת אשר ללויים, ולא כתוב וזאת עם ו', משום שמצד הדין הם באים דהיינו מצד שמאל ומצד המלכות הנבנית משמאל, ולא מצד הרחמים, שהוא ז"א, ע"כ כתוב זאת בלא ו', דהיינו מלכות בלא ז"א. א"ר יהודה הרי כתוב, וזאת עשו להם וחיו, דהיינו זאת עם ו', וזה נאמר בלויים, ואתה אומר שהלויים הם בחינת זאת, ולא וזאת. א"ל ודאי כך הוא, שהם בחינת וזאת, והכתוב מוכיח, כי מי שאוחז סם המות אם לא יערב בו סם חיים, הרי ימות ודאי, וע"כ כתוב, וזאת עשו להם וחיו, דהיינו שתתחבר זאת שהם המלכות הנקראת אילן המות, עם ו', שהוא ז"א, שהוא עץ החיים, ולא ימותו. משום שסם חיים מעורב עמו, וע"כ, וזאת עשו וחיו ולא ימותו. כי וזאת צריך להם ולא זאת. משום זה, הכתוב, וזאת התורה, יורה, שהוא ממש ביחוד אחד, ביחוד שלם, דכר ונוקבא בכלל (דפרי דף קע"ט ע"ב *) דף ק"פ ע"א)

הסולם

שלף איש נעלו

אחד, שה"ס ו"ה, אבל זאת בלבדה בלא ו', הוא ח' לבדה בלי ו', דהיינו מלכות בלא ז"א, ועל זה כתוב זאת חוקת התורה

מאמר שלף איש נעלו

(ד) ר' שמעון ור' אבא וכו': ר"ש ור"א ור' אלעזר ור' יצחק, היו נמצאים בבית ר' פנחס בן יאיר. א"ר פנחס לר' שמעון בבקשה ממך, אתה שהקימו אותך מלמעלה, ודברך בגלוי, מה שלא ניתנה רשות לאדם אחר, אמור דבר חדש בפרשה זו. אמר לו, ואינו היא. א"ל, זאת חקת התורה. אמר לו, הרי שאר החברים יאמרו, אמר לר"א בנא, אלעזר, קום על מעמדך, ואמור דבר אחד בפרשה זו, והחברים יאמרו אחריו.

(ה) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א ואמר, וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו' מקרא זה יש להסתכל בו, אם הראשונים

בדינא דאורייתא, ואתו בתראי ובטלוה, אמאי בטלוה. והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאילו חריב עלמא שלים. ואי לאו איהו בדינא דאורייתא, אלא הסכמה בעלמא, אמאי נעל הכא.

(ו) אלא ודאי בדינא דאורייתא ^י הוה, וברזא עלאה אתעבידת מלה, ובגין דהו קדמאי חסידי זכאי, מלה דא אתגלייא בינייהו, ומדאסגיא חייבי בעלמא, ^ח אתעבידת האי מלה ^ט בגוונא אחרא, בגין לאתכסאה מלין דאינון ברזא עלאה. ^ז (ז) כ"ת"ח, ^ח ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי אמאי נעל הכא. אלא אתמר, ^ז דפקיד ליה על אתתא, לאתפרשא מנה, ולאזדווגא ^ט באתתא אחרא, דנהירו קדישא עלאה, ^י ואיהי שכינתא.

(ח) וההוא נעל אוקים ליה באתר ^ט אחרא, ^ע אעבר ליה מהאי עלמא, ואוקים ליה בעלמא אחרא. וע"ד, כל מה דיהיב מיתא לבר נש ^פ בחלמא טב. נטיל מאניה מן ביתא ביש, כגון סנדליה. מ"ט. בגין דאעבר רגליה, ^ז דאינון קיומא דבר נש, מהאי עלמא, וכניש לון ^ק לעלמא אחרא, אתר דמותא שארי ביה, דכתיב (ט) מה יפו פעמיך בנעלים בת ^י נדיב. ורזא דמלה בין חברייא איהו. (ט) ודא כד מיתא נטיל לון, אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה, ויהיב לבר נש אחרא, בגין לקיימא קיים, קא עביד בגזרה דלעילא. נעל דחליצה, כגוונא ^ש דלעילא נעל אחרא, ^ת וכלא רזא חדא.

מסורת הוזהר

(ח) (שמות ג) בשלח קטז צ"ו. (ט) (שיר ז) ב"ב ג צ"א.

ע דעבי. ^פ ל"ג בחלמא. ^ז ל"ג דאינון קיומא דבר היא [; האי] בת נדיב דא בת [; בתה] דאברהם אברהם ולא אלקי יצחק. ^ש ל"ג דלעילא

חלופי גרסאות

ז היא. ^ח אעברו. ^ט בגיסא. ^י מוסיף והא אוקמה. כ ל"ג ת"ח. ל עליה ול"ג דפקיד. ^ח באתר. ^י ל"ג ואיהי שכינתא. ^ט מוסיף אחרא ואיהי שכינתא. גש. ^ק מוסיף וסליקי לעלמא. ^ר מוסיף נדיב מאן דכתיב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלקי נעל אחרא. ^ת וכלא אתר חד; כלא אתיחד.

מאמר

הראשונים עשו הסכמה זה לקנות כל דבר ע"י נעל, בדין התורה, ובאו האחרונים ובטלו אותו, יש לשאול, למה בטלוהו, והרי מי שמבטל דבר של התורה כאלו מחריב עולם שלם. ואם זה לא היה בדין של תורה, אלא הסכמה בלבד, יש לשאול, למה דוקא נעל כאן, ולא דבר אחר.

(ו) אלא ודאי בדינא דאורייתא ^י הוה, ובסוד עליון נעשה דדאי בדין התורה היה, ומהשם שהראשונים היו חסידים צדיקים, היה דבר זה מגולה ביניהם, ומשנתרכו הרשעים בעולם נעשה דבר זה באופן אחר, כדי לכסות הדברים שהם בסוד עליון.

(ז) ת"ח ויאמר אל וכו'; בוא וראה, כתוב, ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך (דפ"י דף ק"פ ע"א)

הסולם

שלף איש נעלו

וגו' שואל, וכי למה כאן נעל, ומשיב, אלא למדנו שצוהו, לפרוש מן אשתו, ולהתחבר באשה אחרת של אור הקדוש העליון, שהיא השכינה.

(ח) וההוא נעל אוקים וכו'; ונעל ההוא, מעמיד אותו במקום אחר, שמי שלוקח אותו, מעביר את הנותן אותו, מעולם זה, ומעמידו בעולם אחר. וע"כ כל מה שנותן המת בחלום לאדם, הוא טוב, אבל אם לקח כלי מן הבית הוא רע, כגון שלקח הנעל שלו. מהו הטעם. משום, שזה יורה, שהעביר רגלו שהוא קיום האדם, מעולם הזה, ואסף אותו לעולם אחר, אל המקום שהמת שורה בו, כי הנעל רומז על רגלו, שהוא קיומו, שכתוב, מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. וסוד הדבר בין החברים.

(ט) ודא כד מיתא אל וכו'; וזה הוא, כשהמת לוקח

(י) ת"ח, ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין, א האי בת נדיב לא כנישת ליה לההוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשכח אתר, וקב"ה חייס עליה ב ופקיד לאחוהי למפרק ליה, לאתבא ולאתתקנא בעפרא אחרא. כמה דכתיב, (י) ואדם על עפר ישוב ואוקמוה.

(יא) ואי ההוא פרוקא לא בעי לקיימא לאחוהי ג בהאי עלמא, בעי למקטר חד נעל ברגליה, וההוא אתתא דתשרי ליה ומקבלא לההוא נעל לגבה. אמאי ד נעל. אלא בגין דההוא נעל ה בגין מיתא הוא, ואתיהיב ברגליה דחייא אחוהי, ואתתא מקבלה לההוא נעל לגבה, לאחזאה דהא ההוא מיתא בין חייא אהדר בעובדא דא. (יב) והוא בהפוכא מההוא נעל דנטיל מיתא מחייא, והשתא האי נעל נטיל חייא ממיתא, ובההוא נעל ההוא מיתא ז אזיל ח בין ט חייא, ואתתא נטלא ליה לגבה, לאחזאה דההיא אתתא עטרת בעלה, נטלא ליה ומקבלא ליה לגבה, (יג) ובעי לבטשא ליה לההוא נעל, בארעא, לאחזאה כ דשכיך גופיה דההוא מיתא. וקב"ה לזמנא דא, או לבתר זמנא, חייס עליה, ויקבל ליה לעלמא אחרא. ל תו בטשותא דההוא נעל מ מידא דאתתא נ לארעא לאחזאה, דהא ט יתבני ההוא

מסורת הזהר

(י) (איוב לד) וישב נד צ"ב ח"ג רטז. ת"ז א ל"ג האי; קרי. ב ל"ג ופקיד לאחוהי למפרק ליה. ג מוסיף קיים בהאי. ד ל"ג נעל. ה קיומא דמיתא

הוה בהאי עלמא. ו בעי נעל דההוא. ז מוסיף

לא [דא] אזיל. ח ביה. ט לחייא; בחייא; בחייו. י לארעא. כ ואשתכיך. ל האי. מ בידא. נ ל"ג

לארעא. ט אתבני; לא אתבני.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

שלף איש נעלו

היבמה, מקבלת אצלה נעל ההוא, להראות שמת ההוא חוזר בין החיים ע"י מעשה זה. פי' שהנעל רומז על היבמה, דהיינו בחינת היבום הקשורה ברגל אחיו החי, כדי להביא אחיו המת בין החיים, דהיינו שיתגלגל בבן הנולד.

(יב) והוא בהפוכא מההוא וכו': והוא בהיפך מאותו הנעל שהמת נוטל מן החיים בחלום, שאמרנו לעיל שע"י לקיחת הנעל מעביר את החי מעולם הזה לעולם האחר של המת (כנ"ל באות ח') ועתה נעל הזה של חליצה, לוקח החי מן המת, וע"כ בנעל והוא הולך המת בין החיים, משום שהאשה החיה היתה מעבירה את המת מעולם האחר אל עולם הזה בין החיים, שהיא מתגלגל בבן הנולד מן היבום, ועתה שאינו רוצה ליבם, והאשה לוקחת אותו אצלה, להראות שהאשה עטרת בעלה ההיא, שהיא השכינה, לוקחת אותו ומקבלת אותו אצלה.

(יג) ובעי לבטשא ליה וכו': וצריכים להשליך נעל ההוא על הארץ, להראות שנשקט הגוף של אותו המת, והקב"ה בשעה זו, או לאחר זמן, ירחם עליו ויקבלו לעולם האחר.

עוד

לוקח אותו, יורה שמעבירו למקום המות, אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאדם אחר, כדי לקיים קנין, הוא עושה בגזירה של מעלה, דהיינו שנגזר שהקנין יעבור מרשותו של זה, לרשותו של זה. נעל של חליצה, היא נעל אחר כעין של מעלה, דהיינו כמו שמפרש לפנינו, והכל סוד אחד.

(י) ת"ח ההוא מיתא וכו': בוא וראה, כשהמת הזה נסתלק מעולם בלי בנים, בת נדיב הזה, שהיא המלכות, אינה אוספת אותו האדם אליה, והולך נע ונד בעולם שאינו מוצא מקום, והקב"ה מרחם עליו וצוה לאחיו, שיגאל אותו, שישלב ויתתקן בעפר אחר, דהיינו שיתגלגל כמ"ש ואדם על עפר ישוב. והעמידהו.

(יא) ואי ההוא פרוקא וכו': ואם גואל הזה אינו רוצה להחיות את אחיו בעולם הזה, דהיינו ליבם את אשתו כדי שיחזור ויתגלגל בבן הנולד צריכים לקשור לו נעל אחד ברגלו, ואשה ההיא תחלוץ אותו ותקבל אותו הנעל אצלה, ולמה נעל. אלא משום, שנעל ההוא הוא בשביל המת, כלומר שנחשב שהוא של המת, ונותן ברגל אחיו החי, והאשה

(דפ"י דף ק"פ ע"א)

מיתא בעפרא אחרא דהאי עלמא, והשתא יתוב לעפריה ^ע דהוה מתמן בקדמיתא, ^פ וכדין ההיא אתתא תשתרי למעבד זרעא אחרא, ואוקמוה.

(יד) ת"ח, ע"ד מאן דבעי לקיימא קיים, נטיל נעליה, ויהב לחבריה, לקיימא עליה ^ז קיימא. ^ק הה"ד, וזאת לפנים בישראל על הגאולה. מאי וזאת. קיימא שלים בכלא. לפנים בישראל, כד הוּ צנועין קדישין. לקיים כל דבר, ^ר כל דבר ממש, ^ש דהא דא הוא קיומא. וכדין וזאת התעודה בישראל, ודאי. דלא תימא דהסכמה ^ח בעלמא היא, ^א ומדעתייהו עבדי לה, אלא קיומא עלאה ^ב הוה, למהוי עובדיהון ^ג ברזא דלעילא.

(טו) כיון דאסגיא חייבין בעלמא, כסיו מלה בגוונא אחרא, בכנפא דמלבושא, והאי ^ד מלבושא היא תקונא ^ה עלאה, ורזא דמלה, ^ו ולא יגלה כנף אביו כתיב.

(טז) * (ז) זאת חקת התורה. זאת : דא את קיימא, דלא ^י אתפרש דא מן דא דאקרי זה. ומנוקבא עייל לדכר. וע"ד, שמור וזכור ^י כחדא מתחברין. חקת התורה, חק התורה מבעי ליה, מאי חקת.

(יז) אלא חקת ודאי, ואוקימנא, ^ח ה' ד' הות והא אתמר. אבל ת', הוא ד'

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(כ) (דברים כג) ת"ז תנ"י פט : ז) לעיל אות ^ע דהוא. ^פ מוסיף אכדין יתוב לעפרה וכדין : כדין. ^צ מוסיף קיימא דבת נדיב. ^ק ל"ג הה"ד. ^ר ל"ג כל דבר. ^ש ל"ג דהא : ל"ג דא. ^ת אחרא. ^א ל"ג ומדעתייהו עבדי לה. ^ב ל"ג הוה. ^ג בקיומא. ^ד היא מלבושא לתקונא. ^ה ל"ג עלאה. ^ו אתפרש. ^ז דא מן דא דאקרי זה וכד אתפרש [: אתפרש] דא כלא אקרי זה [: כלה דאקרי זה]. ^ח כד מתחברין : כחדא מתחברין. ^ח חד : חק.

שלף איש נעלו

הסולם

מאמר

(טו) כיון דאסגיא חייבין וכו' : כיון שנתרבו הרשעים בעולם, כסו הדבר באפן אחר, דהיינו שעושים קנין, בכנף המלבוש, ומלבוש ההוא, הוא תקון עליון, שהוא ז"א, וכנף המלבוש הוא המלכות שנקרא כנף. שרומז ג"כ על זווג ז"א ומלכות, כמו הנעל. וסוד הדבר, ולא יגלה כנף אביו כתוב, הרי שהאשה נקראת כנף.

מאמר זאת חקת התורה

(טז) זאת חקת התורה : זאת, זה אות ברית, כי אות הברית שנקרא זה, לא נפרדו זה מזה. כלומר, שבמלה זאת שהיא מלכות, נכלל המלה זה, הרומז על היסוד, שזה יורה שיסוד ומלכות אינם נפרדים זה מזה. וזמן הנוקבא באים לדכר. וע"כ שמור וזכור שה"ס דכר ונוקבא, מחוברים יחד. שואל, חקת התורה, חק התורה היה צריך לומר. מהו חקת.

(יז) אלא חקת ודאי וכו' : ומשיב, אלא המלכות

עוד, הכאת הנעל מיד האשה לארץ, בא להראות, שאותו המת יבנה מעפר אחר של עולם הזה, דהיינו שיתגלגל, ועתה ישוב תחילה לעפר שהיה משם, ואז, אשה ההיא מותרת לעשות זרע אחר. והעמידוהו.

(יד) ת"ח ע"ד מאן וכו' : בוא וראה, ע"כ מי שרוצה לקיים קנין, לוקח נעלו ונותן לחברו, לקיים עליו הקנין. ז"ש, וזאת לפנים בישראל על הגאולה. מהו וזאת היינו, וזאת, שהיא המלכות, עמדה שלמה בכל. לפנים בישראל, כשהיו צנועים וקדושים. לקיים כל דבר, היינו כל דבר ממש, שרומז על זווג העליון יסוד ומלכות, כי כל הוא יסוד, דבר הוא מלכות. כי זה הוא קיום. וזאת התעודה בישראל, ודאי. שאל תאמר שהיא הסכמה בעלמא, לעשות קנין עם נעל, ומדעתם עשו זה. אלא הוא קיום עליון, שיהיו מעשיהם למטה כעין הסוד של מעלה. כי רומז על זווג יסוד ומלכות כנ"ל. שה"ס קיום העליון.

(דפ"י דף ט"ז ע"א *) דף ק"פ ע"ב

ו' מחבר כחדא. ונ'ן הא אתמר, נ'ן אמאי אקרי הכי ם בנו'ן. אלא, כד"א (ח) ולא תונו איש את עמיתו. דהשתא היא באנפהא נהירין ועבדא אונאה לבני נשא, לבתר מחיא כחויא, ושצי וקטיל (י) ואמרה לא פעלתי און. ועל דא הכי אקרי כ בנו'ן, דאתמר ל עליה. ת' כלא כחדא דל"ת נ'ן. ם ד' נ'ן נ'ן רי"ש, רי"ש ודל"ת חד מלה ם הוא. ובאתורין גליפין ע אינון חק ות' וכלא חד מלה. (יח) דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה, האי פרה לדכיותא קא אתי"א. לדכאה למסאבי. פרה דקבילת מן שמאלא. ומאן הוא לשמאלא. שור. כד"א,

מסורת הוהר

(ח) (ויקרא כה) יתרו נה צ"ח. (נ) (משלי ל) ב"א רכה צ"י.

חלופי גרסאות

ט ל"ג בנו'ן. י ל"ג דא. כ נ'ן; בר נק. ל מליהו; עלהו; עלייה. מ ל"ג ד' נ'ן. נ דלית; מוסיף דלית ריש ה"א. ט ל"ג הוא. ע ת"ח חקת; חר"ק ו"ת.

מאמר

הסולם

זאת חקת התורה

ב' אותיות אלו ד' נ'. ונ' הא אתמר וכו' מחיא כחויא ושצי וקטיל ואמרה לא פעלתי און. שהיא דינים דנוקבא. שהס"א נאחות בהם. ובני העולם מתאנים שפני המלכות מאירים, ואינו כן, אלא מכה כנחש וכו'. ועל דא הכי אקרי בנון שפירושו אונאה, דאתמר עליה. וי"ש, ת' כלא כחדא ד' נ', שצורת הת' ד' נ' יש בה ביחה, דהיינו ב' מיני דינים דדוכרא ודנוקבא. ואם תאמר שצורת ת' היא ר' נ', לזה אומר, ד' נ' נון ריש, שד' נ' דומות לנ', ר' כי ריש ודלית חד מלה הוא ששתייהן מורות על דלות ועניות שהוא דינים דדוכרא. כי ריש פירושו ג"כ עניות, מלשון, ריש ועוני, וע"כ אין נפקא מינה אם צורת ת' היא ד' נ' או ר' נ', ששתייהן משמעות אחת, ומורות על דינים דנוקבא ודינים דדוכרא. וזה שאמר, ובאתורין גליפין אינון חק ות' שאותיות חקת הן אותיות חק ות'. שפירושו חק של דינין דדוכרא ודינין דנוקבא הכלולים בת'. וכלא חד מלה. שחק ות' הם מלה אחת. המורים על דיני המלכות.

מאמר פרה אדומה

(יח) דבר וגו' ויקחו אליך פרה: פרה זו באה לטהרה. לטהר הטמאים. שהיא מלכות המקבלת מן השמאל. ומי הוא לשמאל, הוא שור, דהיינו גבורה דד"א. כש"א. ופני שור מהשמאל. אדומה, היינו אדומה כשושנה. שכתוב כשושנה בין החוחים. אדומה פירושו גזרת

המלכות היא חקת בודאי, והעמדנו ה', ד' היתה, וכבר למדנו. פירושו של ד', אבל ת' היא ד' ונ' מתחברים יחד. ונ' הרי למדנו, נ' למה נקראת כך נון. דהיינו בני ו' נ'. ומשיב, אלא, כמש"א, ולא תונו איש את עמיתו. כי נון, הוא מלשון אונאה. כי עתה היא בפנים מאירות, אבל, ועושיה אונאה לבני אדם, כי אח"כ היא מכה כמו נחש ומכלה והורג. ואמרה לא פעלתי און. וע"כ נקראת כך בנ' ו' נ', שהיא לשון אונאה הנאמר עליה על הנ'. הת' הכל ביחד, היא ד' נ'. ד' נ' דומה לנ' ור', כי ריש ודלית דבר אחד הוא, ששתייהן פירושן עניות. ובאותיות חקוקות. חקת הן אותיות חק ות'. והכל דבר אחד. פירוש. כי שואל, כיון שזאת היא המלכות, היה די שיאמר זאת חק התורה ולמה האריך לומר חקת התורה עם ת'. ומשיב שהת' היא נתינת טעם על מה שנקראת חק. כי ציור אות ת' הוא חיבור ב' אותיות ד' ונ', אשר הד', מורה על דינים דדוכרא דהיינו הנמשכים מקו השמאל, להיותו חכמה בלי חסדים. והנ', מורה על דינין דנוקבא, דהיינו על הדינים דמסך שבה. וי"ש חקת, דהיינו חק של ד' נ', שנחקקה בב' מיני דינים אלו. וזה אמרו. ואוקימנא ה' ד' חות, והא אתמר, כי סוד הד' נתבאר בהמאמר אשר דשם הויה היתה מקודם ד'. שפירושו שהיתה בבחינת שמאל בלי ימין, שאז היתה דלה ועניה, ועל שם זה היא נקראת דלת. ואחר שביאר אות ד' מהו, אומר, אבל ת', הוא ד' ונ' מחבר כחדא, שבצורת ת' יש (דפ"י דף ק"פ ע"ב)

(ט) ופני שור מהשמאל. אדומה, סומקא כוורדא. דכתיב, (9) כשושנה בין החוחים. אדומה: גורת דינא.

(יט) תמימה, מאי תמימה. כמה דתנינן, שור תם ושור מועד. שור תם דינא רפיא. שור מועד דינא קשיא. אוף הכא תמימה דינא רפיא, גבורה תתאה, דא 9 היא תמימה. גבורה עלאה, דא היא דינא קשיא, והיא יד החזקה תקיפא.

(כ) אשר אין בה מום, כד"א (ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. אשר לא עלה עליה עול. על כתיב, כד"א (9) ונאם הגבר הוקם על. מ"ט. בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, ועליה לאו ז היא אלא ק עמה. אשר לא עלה עליה על, היינו דכתיב (ח) בתולת ישראל, (ט) בתולה ואיש לא ידעה.

חלופי גרסאות

9 הנייא. צ ל"ג היא. ק היינו: כמה.

מסורת הזהר

(ט) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. (9) (שיר ב) הקסה"ז
א צ"א. (ז) צו י צ"מ ז"ח יד ט"א ש"ג
ט"ב שליב לא ט"ג שמ"ד תק"ח קח ט"ג שיי"ט. (ק) (ש"ב כ"ג) תרומה רנו צ"כ. (ר) (עמוס ה)
ויחי קפד צ"ה. (ט) (בראשית כד).

פרה אדומה

הסולם

מאמר

פירוש. כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות. (א) כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית בסו"ה ב' מאורות הגדולים, שהיו ז"א ומלכות מלבישים ב' קוי הבינה, ז"א הלביש קו הימין דבינה, והמלכות קו שמאל דבינה. ואז היתה המלכות גדולה כמו ז"א, כי לא היתה מקבלת מז"א אלא מבינה. מאותו מקום שז"א היה מקבל, ומצד ב' לאחר מיעוט הירח, שאז נתמעטה והיתה למטה מז"א, ומקבלת ממנו (כמ"ש בארך לעיל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש) ויש מעלה במצב הא' יותר ממצב הב', כי במצב א' היא בשלמות המדרגה כמו ז"א, אמנם יש חסרון גדול, כי אז היא בבחינת חכמה בלי חסדים, ואין החכמה שבה יכולה להאיר מבלי חסדים, והיא חשך וע"כ קטרגה וכו' (כמ"ש שם) ויש מעלה במצב הב', שאז יש לה חסד מז"א שהארת חכמה שבה מתלבשה בו ומאירה בשפע. אמנם יש חסרון מה שנתמעטה ונעשית מדרגה תחתונה לז"א, ואין לה מעצמה כלום אלא מה שמקבלת מז"א.

והנה, פרה אדומה ה"ס המלכות מבחינת מצב הא', וז"ש, אשר אין בה מום, כד"א כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כי אז במצב הא' שהיא מלבישה את קו השמאל דבינה, ומקבלת ממנה חכמה, אע"פ שהחכמה אינה יכולה להאיר בה, מ"מ מבחינת עצמה היא בתכלית השלמות ואין בה מום, וכולה יפה. מהארת החכמה שיונקת מקו שמאל דבינה.

וז"ש

גורת דין. כי הדינים דקו שמאל נקראים אדום.

(יט) תמימה, מאי תמימה וכו': שואל, כתוב, תמימה, מהו תמימה. ומשיב: הוא כמו שלמדנו, שור תם שור מועד, (שלח אות קי"ח) שור תם פירושו דין רפה, שור מועד, דין קשה, אף כאן תמימה, פירוש, דין רפה, שהוא גבורה תחתונה, דהיינו מלכות, זו היא תמימה. גבורה עליונה, דהיינו גבורה דז"א, זו היא יד החזקה והקשה.

פירוש. צד השמאל נקרא שור, ונודע שהארת החכמה נמשכת משמאל, אמנם רק ממטה למעלה שהוא אור נקבה דהיינו המלכות, וזה נקרא שור תם, שהוא דין רפה, להיותו ממטה למעלה, אבל מבחינת אור זכר, המאיר ממעלה למטה, שהוא קו שמאל דז"א דהיינו גבורה דז"א, אסור להמשיך, וע"כ הוא נקרא דין קשה. ונקרא שור מועד, כמ"ש ענינם באורך לעיל (שלח אות קי"ח ע"ש).

(כ) אשר אין בה מום: הוא כש"א כלך יפה רעיתי ומום אין בך. כי להיותה מאירה בהארת החכמה, נקראת יפה. שכל המומים מתרפאים ע"י הארת החכמה, אשר לא עלה עליה עול. ע"ל כתוב, בלא ו' הוא כש"א, ונאם הגבר הוקם על. מהו הטעם. הוא משום שהיא שלומי אמוני ישראל, והוא אינו עליה אלא עמה. אשר לא עלה עליה על, היינו שכתוב, בתולת ישראל. בתולה ואיש לא ידעה.

(דפו"י דף ק"פ ע"ב)

(כא) ונתתם אותה אל אלעזר, מצותה בסגן, ואוקמוה. מ"ט ליה ולא לאהרן. אלא אהרן שושבינא דמטרוניתא. ועוד דאהרן לא אתי מסטרא דטהור, אלא מסטרא דקדוש, ובגין דדא אתייה לטהרה, לא אתייהיב ליה.

(כב) כל מלה דהאי פרה, היא בשבע, ו' כבוסים וכו', והא אתמר. מ"ט. בגין דהיא שבע שני שמטה, ובת שבע אתקרי, וע"ד כל עובדוי ש בשבע. ת"ח, כל מאי דאתעביד מהאי פרה, בגין לדכאה, ולא לקדשא, ואע"ג דאתייהיב לסגן, הוא ת לא שחית ולא שריף, בגין דלא ישתכח דינא בסטרוי, וכ"ש אהרן דאיהו בדרגא שלים יתיר, דלא בעי לאשתכחא תמן, ולאודמנא תמן.

(כג) האי פרה, כיון דאתעביד אפר, בעי למשדי ביה עץ ארז, ואזוב, ושני תולעת, והא אלין אתמרו. ואסף איש טהור, ולא קדוש. והניח מחוץ למחנה במקום טהור, דהא טהור לא אקרי, אלא מן סטרא דמסאב בקדמיתא.

חלופי גרסאות

ר כבוסים והא ול"ג ד' ול"ג וכו'. ש כשבעת' אתחזי ול"ג בשבע ת"ח. ת ול"ג לא.

פרה אדומה

הסולם

מאמר

(כא) ונתתם אותה אל אלעזר: הוא משום שמצותה בסגן, ולא בכחן גדול. והעמידוהו, מהו הטעם, לאלעזר ולא לאהרן. ומשיב, אלא אהרן הוא שושבין של המלכה. וע"כ אינו ראוי למעשה הפרה שהוא דין. ועוד שאהרן אינו בא מצד טהור, אלא מצד קדוש (ההפרש מטהור לקדוש נתבאר לעיל תוריע דף מ"ה ד"ה אמנס ע"ש כל ההמשך) ומשום שפרה אדומה באה לטהרה, ע"כ לא ניתנה לו.

(כב) כל מלה דהאי וכו': כל דבר שבפרה הוה שהיא המלכות, היא בשבע, ז' כבוסים וכו' וכבר למדנו (לעיל פרשת אחרי אורח) שבע שני השמיטה, שכוללת ז' ספירות חג"ת נהי"מ, ונקראת בת שבע, וע"כ כל מעשיה בשבע. בוא וראה, כל מה שנעשה מפרה הוה הוא כדי לטהר, ולא לקדש. ואע"פ שניתנה לסגן הכהנים שהוא אלעזר, הוא אינו שוחט ואינו שורף, כדי שלא ימצא דין מצדו. וכל שכן אהרן שהוא במדרגה השלמה יותר מאלעזר, שאינו צריך להמצא שם ולהודמן שם.

(כג) האי פרה כיון וכו': פרה זו כיון שנעשית אפר, צריכים להשליך בה, עץ ארז ואזוב ושני תולעת. ואלו כבר למדנו (לעיל מצורע אות י"ט ע"ש) ואסף איש טהור. ולא קדוש. והניח מחוץ למחנה במקום טהור.

כי

ו"ש, אשר לא עלה עליה עול, על כתיב, כד"א ונאם הגבר הוקם על, כי הוקם על פירושו חסד, הנקרא על, כמ"ש בתקוני זהר (תקון ל"ט דף ע"ט ע"א), וצונו על, מסטרא דימינא, דאתמר ביה, הוקם על, דתמן כל ברכאן לימינא, ע"ש. כי במצב הא', עוד לא קבלה המלכות עליה אור החסד מו"א, הנקרא על, אלא שהיתה אז בחכמה בלא חסד כנ"ל. וז"ש מ"מ, בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, כלומר, מפני שהיא נמצאת במצב הא', שהמלכות שנקרא אמונה, וז"א שנקרא ישראל, הם בשלמות אחד, שזה יורה השם, שלומי, אמוני ישראל. כי במצב הא' המלכות גדולה ושלמה כמו ז"א. וע"כ אינה צריכה להזדווג עם ז"א, אלא מקבלת מבינה, וז"ס, אשר לא עלה עליה על, שהוא ז"א. וז"ש, ועליה לאו הוא, אלא עמה, כי ז"א אינו אז למעלה מן המלכות אלא במדרגה שוה עם המלכות. וז"ש אשר לא עלה עליה עול, היינו דכתיב, בתולת ישראל וכן בתולה ואיש לא ידעה. כי במצב הא' המלכות ה"ס בתולה שאינה מזדווגת עם ז"א, אלא מקבלת שפעה מן הבינה. וע"כ המלכות היא בתולה, כי לא עלה עליה עול, שהוא ז"א. וסוד שריפת הפרה עד לאפר, ה"ס שמצב הא' אינו יכול להתקיים, והיא מתמעטת עד לנקודה, וחוזרת ונבנית למצב הב', שבמצב הזה כל קיומה.

(דפו"י דף ק"פ ע"ב)

(כד) רזא דכלא, האי א דכתיב למי נדה חטאת היא, בגין דכל דינין תתאין, ב וכל אינון דאתו מסטרא דמסאבא, כד איהו ינקא מסטרא אחרא, ויתיבת בדינא, ג כד"א (ח) מלאה דם הודשנה מחלב. כדין כלהו ד מתערי ומסתלקי ושראן בעלמא. כיון דעבדי האי עובדא דלתתא, וכל האי דינא באתר דא דהאי פרה, ורמאן ה עלה עץ *) ארז וגו'. כדין אתחלש חילא דלהון, ובכל אתר דשראן אתברו ואתחלשו וערקין מניה, דהאי חילא דלהון אתחזי כגוונא דא ו לגביהו, כדין לא שראן בבר נש, ז ואתדכי.

(כה) ועיד אתקרי מי נדה, מייא לדכאה. כד ח עלמא שארי בדינא, וסטרא מסאבא אתפשט בעלמא, הכא אתכלילן כל זינין מסאבא, וכל זיני דכיו, ובגין כך טומאה וטהרה, כללא עלאה דאורייתא, ואוקמוה חברייא. אר"ש, אלעזר, עבדת דלא ימרון חברייא מלה אבתרך.

רעיא מהימנא

(כו) **פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום וגו', אסור לחרוש בשבת חרישה דשור, דאתמר ב על גבי חרשו חורשים. ושכינתא תתאה, איהי פרה אדומה, מסטרא דגבורה. תמימה מסטרא דחסד, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה

מסורת הוהר

(ח) (ישעיה לד) ב"ב קפה צ"ב. ב) (תהלים קכט) א וכתיב. ב ולא. ג כמה דאתמר; לאתמר. ד מתערבי. ה עלוהו. ו קמייחו. ז ואתרבי. ח עלמין שארו. ח"ג רמג.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

פרה אדומה

(כה) וע"ד אתקרי מי נדה וכו': וע"כ נקראים מי נדה, שפירושן, מים לטהר כשהעולם שורה בדין וצד הטומאה נתפשט בעולם, כמו בטומאת נדה. כאן נכללו כל מיני טומאה וכל מיני טהרה. ומשום זה טומאה וטהרה הן כלל עליון של התורה. והעמידוהו החברים. א"ר שמעון, אלעזר, עשית, שלא יאמרו החברים דבר אחריו. כי מרוב החכמה והשלמות שבדבריו, יתביישו לומר דבריהם.

רעיא מהימנא

(כו) פרה אדומה תמימה וכו': אסור לחרוש בשבת חרישה של שור (כמ"ש) להלן דף רמ"ג ע"ב דפו"י שנאמר, על גבי חרשו חורשים. ושכינה תחתונה, דהיינו מלכות, היא פרה אדומה, מצד הגבורה. והיא תמימה מצד החסד, שהוא מדרגת אברהם, שנאמר בו, התהלך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, היא

כי אינו נקרא טהור אלא מצד שהיה תחילה טמא.

(כד) רזא דכלא האי וכו': טוד הכל. זה שכתוב, למי נדה חטאת היא. הוא משום שכל דינים התחתונים וכל אלו הבאים מצד הטומאה, מקבלים כחם מן המלכות, בעת שיונקת מצד האחר, דהיינו מצד השמאל כמו שהיתה במצב האי כנ"ל. ויושבת בדין. כש"א, מלאה דם הודשנה מחלב. אז כל הדינים של צד הטומאה, מתעוררים ומתעלים ושורים בעולם. כיון שעושים מעשה ההיא, של שרפת הפרה, למטה, וכל הדין הזה נעשה במקום הזה, בפרה הזו, ומשליכים עליה עץ ארז וגו', אז נחלש הכח שלהם, של צד הטומאה, ובכל מקום ששורים המה נשברים ונחלשים. ובורחים משם. כי כח הזה שלהם נראה להם נשבר ומדוכה כמו שנעשה בשרפת הפרה, ואז אינם שורים באדם, והוא נטהר.

(דפו"י דף ק"פ ע"ב *) דף קפ"א ע"א **) דף ק"פ ע"ב)

נ התהלך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעיתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהי חירו. באתר דאיהי שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אחרא לשלטאה, לא שטן, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. ע"כ.

(כז) * פתח ר"ש ואמר, ד המשלח מעינים בנחלים וגו'. ישקו כל חיתו שדי וגו'. הני קראי דוד מלכא ברוחא קדישא אמרן, ואית לאסתכלא בהו. ת"ח, בשעתא דחכמתא * עלאה בטש בגליפוי, אע"ג דהיא טמירא בכל סטרין, פתח ואתנגיד מניה חד נהרא, * מליא בתרעין עלאין.

(כח) * כמבועא ומקורא דמיא * דמלי קופא רבא מניה, ומתמן אתמשכן מבויעין דנחלין ונהרין בכל סטר, כך האי, בחד שביל דקיק דלא אתיידע, משיך * ונגיד ההוא נהר דנגיד ונפיק, * וממלי לההוא נחלא עמיקא, ומתמן אתמשכאן מבויעין ונחלין, ואתמלין מניה. הה"ד, המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלין נהרי עלאי קדישא דאפרסמונא דכייא, וכלהו אתשקיין כחד מההוא נביעא דנחלא עלאה * קדישא דנפיק ונגיד.

חלופי גרסאות

ט ל"ג עלאה. י ואנגיד. כ ומליא לתרעין. ל במבועא דמקורא. מ ואנגיד. נ ל"ג וממלי לההוא נחלא עמיקא. ט ל"ג קדישא דנפיק ונגיד.

מסורת הזוהר

(ג) (בראשית יז) בשלח קיט צ"י. ד) (תהלים קד) ת"ו בהקדמה ת.

דרך אמת (א) שממלא נאד גדול מלא מים ממנו.

המשלח מעינים בנחלים

יוצא מאויר (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) הוא פתח ונמשך ממנו נהר אחד מלא בשערים עליונים, שהוא בינה, דהיינו יסודות, שבהם יוצא ה' מאויר ומושפע מהם חכמה וחסדים. (כח) כמבועא ומקורא דמיא וכו': והמשיל ענין זה של או"א עלאין ויסודות, כמו מבויע ומקור המים, הממלא אגם גדול, ומשם, עון האגם, נמשכים מבויעים ונחלים ונהרות לכל צד, לימין ולשמאל, כך זה, או"א ויסודות, בשביל דק אחד שלא נודע, דהיינו בזוג היסודות דאו"א עלאין שהם בלתי נודעים, עבהם אין ה' יוצא מאויר, נמשך ויוצא אותו הנהר הנמשך ויוצא מן העד, דהיינו הבינה שיצאה מראש א"א, בעת קטנות וחזרה לראש א"א, בעת גדלות (ע"י ויקהל ק"ד ד"ה פירוש) שע"י יציאה וביאה זו, הוא ממלא אותו הנחל העמוק, דהיינו יסודות, בדומה לאגם המים הגדול המתמלא מן המבוע והמקור שהם או"א עלאין, ומשם נמשכים מבויעים ונחלים לז"א ומלכות, ומתמלאים ממנו.

בחכמה

הסולם

מאמר

הוא מצד עמוד האמצעי, שהוא ז"א המיוחד שמאל וימין שלה. אשר לא עלה עליה עול, היא מצד שכינה עליונה, שהיא חירות, דהיינו בינה. במקום שהיא שולטת, דהיינו המלכות הכלולה מכל הנ"ל, והזר הקרב יומת, אין רשות לסטרא אחרא לשלוט, לא שטן, ולא משחית, ולא מלאך המות, שהם מצד הגיהנם. ע"כ ר"מ (וזהו דרך אחר ממה שפירש הזוהר לעיל באות י"ח י"ט כ').

מאמר המשלח מעינים בנחלים

(כז) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש ואמר, המשלח מעינים בנחלים וגו'. ישקו כל חיתו שדי וגו'. מקראות אלו אמר דוד המלך ברוח הקדש, ויש להסתכל בהם. בוא וראה, בשעה שחכמה עליונה בטש בחקיקותיה, דהיינו בעת שהחכמה ובינה עליונים נדווגו, אע"פ שחכמה עליונה היא נסתר שבכל הנסתרות, כי בחו"ב עליונים שהם או"א עלאין, אין ה'

(דפו"י דף ק"פ ע"ב *) דף קפ"א ע"א)

(ט) לבתר, ישקו כל חיתו שדי, היינו דכתיב ה ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הני ד' ראשין, אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משריין, וכל אינון חיילין, דאחידן בהו שדי, אל תקרי שדי, אלא שדי. דהוא נטיל, ואשלים שמא מיסודא ע דעלמא.

(ל) ישברו פראים צמאם, אלין אינון דכתיב בהו, ו והאופנים ינשאו לעומתם כי רוח החיה באופנים, מאן חיה. אלא אלין חיתו שדי, ארבע אינון, פ וכל חד וחד לחד סטרא דעלמא. וההוא אקרי חיה, ואופנים לקביל כל חד וחד. ולא אזלין אלא מרוח דההיא חיה דאזיל עלייהו וכד אלין מתשקיין מההוא שקיו עלאה, כל שאר חיילין אחרנין אשתקיין, ואחרון, ומשתרשן בשרשיהו, ואתאחדן אלין באלין, בדרגין ידיען. הה"ד, עליהם עוף השמים ישכון ז וגו'. משקה הרים מעליותיו וגו'. אלין שאר דרגין עלאין.

(לא) לבתר כל דא, מפרי מעשיך תשבע הארץ, ק ארעא עלאה קדישא. וכד איהי מתברכא, כל עלמין כללו חדאן, ומתברכאן. דא בשעתא דברכאן משתכחי, משקיו דנחלא עמיקא דכלא.

חלופי גרסאות

ע בעלמא. פ חד לחד ו : וכל. צ ל"ג מן וגר
עד אלין. ק לתתא וכל עלמין ול"ג מן ארעא עד
כל עלמין.

מסורת זוהר

(ה) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ו (יחזקאל א)
תרומה סב צ"א.

הסולם

המשלח מעינים בנחלים וגו'

(ל) ישברו פראים צמאם : הם אלו שכתוב בהם והאופנים ינשאו לעומתם, כי רוח החיה באופנים. מי הוא חיה. אלא אלו הן חיתו שדי, שהן ארבע, וכל אחת מהן לרוח אחד מד' רוחות שבעולם, וההיא, נקראת חיה, והאופנים הם ארבע, לכל אחת ואחת מן ארבע החיות, וכל אחד שבאופנים אינו הולך אלא מרוח אותו החיה ההולכת עליו. דהיינו כל אחד מאופנים מרוח הבחינה שכנגדו בחיות. וכאשר אלו, החיות והאופנים, נשקים משקיו העליון ההוא, כל שאר צבאות אחרים נשקים ומתרוים ומשתרשים בשרשיהם. ומתאחדים אלו באלו במדרגות ידועות. ז"ש, עליהם עוף השמים ישכון וגו' משקה הרים מעליותיו וגו', אלו שאר המדרגות העליונות.

(לא) לבתר כל דא וכי : לאחר כל זה, שכל העליונים ותחתונים נתמלאו שפע מאורא, נאמר, מפרי מעשיך תשבע הארץ, שהיא ארץ עליונה הקדושה, דהיינו המלכות, וכשהיא מתברכת, כל העולמות כולם שמחים ומתברכים, וזה בשעה שהברכות נמצאות משקיו הנחל, שהוא המבוע הנ"ל, שהם אורא.

העמוק

מאמר

בחקמה וחסדים. ז"ש, המשלח מעינים בנחלים. אלו הם הנהרות העליונים הקדושים של ז"א, של אפרסמון הטהור, כי ה"ס אורא דכ"א, שחג"ת של ז"א מקבלים מאורא עלאין, שה"ס אפרסמון הטהור. והיינו, בין הרים יהלכו, שהם חג"ת דז"א הנקראים הרים. וממנו מקבלת המלכות. וכולם, ז"א ומלכות, שותים כאחד מאותו הנביע של נחל העליון הקדוש הנמשך ויוצא, שהוא יסודות.

(ט) לבתר ישקו כל וכי : אח"כ, אחר שנשתו ז"א ומלכות, ישקו כל חיתו שדי. היינו שכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אלו ד' ראשים, הם כל חיתו שדי, שהם ד' חיות אריה שור נשר אדם, שהם המרכבה של המלכות, והם כלל של כל המחנות וכל הצבאות שבבי"ע, שאחזו בהם שדי, דהיינו מטטרון שנקרא שדי, שהוא העליון על כולם, אל תקרא שדי עם שין שמאלית קמוצה, אלא שדי, עם שין ימנית פתוחה, שהוא מטטרון, נוטל ומשלים בעצמו השם, מיסוד העולם, כי השם שדי הוא ביסוד דז"א, ומטטרון להיותו מרכבה ליסוד דז"א, נוטל שם הזה.

(דפרי דף קפ"א ע"א)

(לב) ובשעתא ר דברכאן לא משתכחי לנחתא בעלמא, כדין עלמא יתיב בדינא, ומסטרא דשמאלא רוחא אתער ואתפשט בעלמא וכמה ב חבילי טריקין משתכחי בעלמא, ושראן על בני נשא, ומסאב ההוא רוחא להו, ת כבר נש א דגוע ורוח מסאבא שריא עליה. הכי נמי שריא, למען דיקרב בהדיה. (לג) הה"ד, תסתיר פניך יבהלון וגו'. האי קרא מאי קא מיירי. אלא תסתיר פניך יבהלון, דהא לא אתשקיין לאשתכחא ברכאן לעלמין. תוסף רוחם יגועון, ואתער רוחא אחרא מסטרא שמאלא, ורוח מסאבא שריא על בני נשא, על אינון דמיתין, ומאן דקאים בהדיהו, ועל שאר בני נשא, מאי אסוותא דלהון. הא דכתיב ואל עפרם ישובון. דא עפר ג שריפת החטאת, בגין ד לאתדכאה ה ביה. והיינו רזא ו הכל היה מן העפר, ואפילו גלגל חמה.

מסורת זוהר

(ז) (קהלת ג) ויחי רסז צ"א. ד דעלמא יתיב בדינא ברכאן לא משתכחון לנחתא בעלמא וכדין אסתאב מקדש וכמה ול"ג מן דברכאן עד וכמה. ו מוסיף ושראן בכמה אתרי. ת בבר; ובר. א רוח ול"ג דגוע; דגוע כבר האי רוח; דגוע ומהאי מסאבא ול"ג ורוח. ב לאתערא. ג מקדשא דלעילא. ד ל"ג מן לאתדכאה עד סוף האות. ה בהו.

דרך אמת (ב) בארתיו בכמה מקומות

מאמר

הסולם

המשלה מעינים בנחלים וגו'

העולם, ומהו הרפואה שלהם. הוא שכתוב, ואל עפרם ישובון. שזהו שריפת החטאת, כדי להטהר בו. והיינו סוד, הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה. פירוש. בעת שעונות התחתונים גורמים שיסתלקו חסדים מן המלכות, ונעשה פריד בין ז"א למלכות, אז נמצאת המלכות יונקת משמאל בלי ימין כמו במצב הא', ואז מאיר השמאל ממעלה למטה, שה"ס רוח הטומאה, המטמא את העולם, וכל אדם הקרב אל רוח ההוא, הוא כמו מת. ויש ג' בחינות. א', הממשיך את רוח ההוא דהיינו שממשיכו ממעלה למטה. ב', המקבלו אחר שנמשך. ג', שאינו מקבלו אלא הוא מושפע ממנו בלי כוונה. וז"ש תוסף רוחם יגועון, ואתער רוח אחרא מסטרא שמאלא שהוא מאיר ממעלה למטה, וע"כ. ורוח מסאבא שרייא על בני נשא, שיש בו ג' בחינות. א', על אינון דמיתון, דהיינו אותם שממשיכים אותו. ב', ומאן דקאים בהדיהו, דהיינו הנמצאים עם הממשיכים את הרוח, וגם הם מקבלים אותו. ג', ועל שאר בני נשא, שלא המשיכו אותו גם לא קבלו אותו אלא שמושפעים בלי כוונה לכך, מחמת שליטתו על העולם. וז"ש, מאי אסוותא דלהון, הא דכתיב, ואל

העמוק מכל. פירוש, כי אין הארת החכמה שמשמאל, מתגלה במלכות, שהיא השפע המיוחד לה, אלא אחר שהעליונים וכל התחתונים מתמלאים בשפע חסדים המרובים מאו"א עלאין. וז"ש, לבתר כל דא וכו'.

(לב) ובשעתא דברכאן לא וכו': ובשעה שברכות אינן נמצאות לרדת בעולם שהם החסדים והמלכות מקבלת חכמה משמאל בלא חסדים, אז העולם, שהוא המלכות, יושבת בדין, ומצד השמאל נתעורר רוח ומתפשט בעולם, וכמה גדודי מלאכי חבלה נמצאים בעולם, ושורים על בני אדם, כי בעת שהחכמה היא בלי חסדים, כל דינים הקשים נמשכים ממנה, ואותו הרוח מטמא אותם, כמו אדם שמת ורוח הטומאה שורה עליו, כך הוא שורה למי שיקרב אל אותו דשמאל.

(לג) הה"ד תסתיר פניך וגו': ז"ש תסתיר פניך יבהלון, מקרא זה מה הוא אומר, אלא תסתיר פניך יבהלון, הוא מפני שלא נשקו המדרגות, שתמצאנה ברכות בעולם, כי פניך, פירושו חסדים וברכות, אז, תוסף רוחם יגועון, שנתעורר רוח אחר מצד שמאל בלי ימין, ורוח הטומאה שורה על בני אדם, על אלו שמתו, ואותם שנמצאו עמהם, ועל שאר בני אדם. כלומר שרוח הטומאה מתפשט על כל

(דמו"י דף קפ"א ע"ב)

לד) לבתר דמהדרן להאי עפר, בגין לאתדכאה ו ביה, מתעבר רוחא מסאבא, ואתער רוחא אחרא קדישא, ושאר י בעלמא. הה"ד, תשלח רוחך יבראון, י בראון, ויתסון באסוותא עלאה, דרוחא אחרא. ותחדש פני אדמה, דהא י אתדכיאת, וחדתותי דסיהרא אשתכת, ועלמין כלהו מתברכאן. זכאה חולקהון דישראל, דקביה יהיב לון עיטא, דכלא אסוותא, בגין דיזכון לחיי עלמא דאתי, וישתכחו דכיין בהאי עלמא, קדישין לעלמא דאתי, עלייהו כתיב ו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.

לה) * ו) ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין וגו'. ר' יהודה אמר, אמאי פרשתא דפרה, סמיכה למיתת מרים. הא אוקמוה. אלא כיון דאתעביד דינא בהאי פרה, לדכאה למסאבי, אתעביד דינא במרים, לדכאה עלמא, ואסתלקת מן עלמא. כיון דאסתלקת מרים, אסתלק ההוא באר, דהוה אזיל עמהון דישראל במדברא, ואסתלק בירא בכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
(ח) (יחזקאל לו) וישלח לו צ"א. ט) חיי שרה ו צ"ג. ו בהו. ז ל"ג יבראון. ח ואתסאן. ט מוסיף אתדכיאת אתתא לבעלה. י כמה.

המשלח מעינים בנחלים וגו'

הסולם

מאמר

ואפילו גלגל חמה. כי לולא מיעוט הזה, לא היה קיום לכל מעשה בראשית. לד) לבתר דמהדרן וכו': לאחר שחזורים יעפר הזה, כדי להתחר בו כנ"ל בדבחה הסמוך, נעבר רוח הטומאה ונתעורר רוח אחר קדוש, ושורה בעולם. ז"ש, תשלח רוחך יבראון יבראו וירפאו ברפואה עליונה של רוח אחר. ותחדש פני האדמה, כי נטהרה, וחדוש הלבנה נמצא, וכל העולמות מתברכים. שכל זה ה"ס מצב הב' כנ"ל בדבור הסמוך. אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה נתן להם עצה, שכולה היא רפואה כדי לזכות לחיי עולם הבא, וימצאו טהורים בעולם הזה, וקדושים לעולם הבא. עליהם כתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.

מאמר משה אהרן ומרים

לה) ויבאו וגו' מדבר צין וגו': ר' יהודה אמר, למה פרשת פרה סמוכה למיתת מרים, וכבר העמידוהו. ומשיב, אלא כיון שנעשה דין בפרה זו כדי לטהר את הטמאים, נעשה דין במרים, כדי לטהר את העולם, כי מיתות צדיקים מכפרים על העולם, ונסתלקה מן העולם. כיון שנסתלקה מרים, נסתלקה הבאר שהיתה הולכת עם ישראל במדבר. ונסתלקה באר של הכל. שה"ס המלכות.

א"ר

ואל עפרם ישובון, דא עפר שריפת החטאת, פירוש. כי נתבאר סוד פרה אדומה, שהיא המשכת מצב הא' של המלכות עם כל דינים הקשים שעברו אז על המלכות, עד שנתמעטה ממצב הא', שחזרה לנקודה, שה"ס שריפת הפרה עד שנעשית לאפר, ואז קבלה מצב הב', ובאה עם ז"א פנים בפנים (כנ"ל אות כ' ע"ש). והמיעוט הזה שחזרה לנקודה, נבחנת כמו עפר, הנשאר אחר העלמת הבנין. וז"ס עפר שריפת החטאת, דהיינו מה שנשאר אחר כל הדינים שעברו על מצב הא'. ולפיכך בעת שרוח הטומאה מתפשט בעולם מחמת חטאי התחתונים, כנ"ל, שהוא בחינת שמאל בלי ימין כמו שהמלכות היתה במצב הא', הנה כשמתעוררים עפר שריפת החטאת הוא מברית תיכף רוח הטומאה הזה ושובר אותו ושובר אותו עד שבורח מן העולם. (כנ"ל באות כ"ד) שאומר, כדין אתחלש חילא דלהון וככל אתר דשראן אתברו ואתחלשו וערקין מניה וכו'. הרי שכל הרפואה היא ואל עפרם ישובון, דהיינו להזות עליו מעפר שרפת החטאת. ונודע שלולא נתמעטה המלכות ממצב הא' וחזרה עד לנקודה, לא היה העולם יכול להתקיים, מחמת רוב הדינים שהיה במצב הא' של המלכות. והמיעוט עד לנקודה נקרא עפר, וז"ש, והיינו רוא, הכל היה מן העפר (דפרי דף קפ"א *) דף קפ"א ע"ב)

(לו) א"ר אבא, כתיב ואתה בן אדם שא קינא על בתולת ישראל, וכי עלה בלחודהא. לא. אלא בגין דכלא אתבר בגינה. כ בגינה אתבר ימינא אבתרה, דהוה מקרב לה גבי גופא. מ וגופא דאיהו שמשא, אתחשך בגינה. ודא הוא רזא נ דכתיב י הושיעה ימינך וענגי. ס גופא דכתיב ו אלביש שמים קדרות, דהא שמשא אתחשך בגינה. כגוונא דא ותמת שם מרים וגו'.

(לז) ו לא היה מים לעדה, דהא אסתלק בירא דעילא ותתא לבתר אתבר ימינא, דכתיב יאסף אהרן אל עמיו. ולבחר אתחשך שמשא, דכתיב מ ומות בהר וגו'. והאסף אל עמך וגו'. הא דרועא ימינא אתבר, וגופא דאיהו שמשא אתחשך. (לח) ות"ח, לא אשתכח דרא בעלמא, כדרא דמשה קיימא בעלמא, ואהרן ומרים. ואי תימא ביומוי דשלמה הכי נמי. לאו. דהא ביומוי דשלמה שליט סיהרא, ושמשא אתכניש. וביומוי דמשה, אתכניש סיהרא, ושמשא שלטא.

(לט) תלת אחין הוו: משה, אהרן, ומרים. כד"א ו ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. מרים, סיהרא. משה, שמשא. אהרן, דרועא ימינא. חור, דרועא

מסורת הוהר

י (תהלים ס) ויצא קמ צ"ג. כ (ישעיה ג) וישב כב צ"ג. ד אמור צו צ"מ. מ (דברים לב). נ (מכה ו) כי תשא סז צ"י.

חלופי גרסאות

כ ל"ג בגינה. ל בגין דהיא מקרבת. מ גופא ול"ג דאיהו שמשא. נ מוסיף דכתיב ימינך דכתיב. ס בגינה דכתיב (ישעיה יג) חשך השמש בצאתו וכתיב.

משה ואהרן ומרים

בעולם, ואהרן ומרים. ואם תאמר, בימי שלמה היה ג"כ כזה. לא. כי בימי שלמה היה שולט הלבנה, כי אותו הדור היה מקבל מלבנה, שהיא המלכות. והשמש היה נאסף, שלא היו מקבלים מז"א, שנקרא שמש. ובימיו של משה, היתה נאספת הלבנה, שלא היו מקבלים וון המלכות, והשמש שלט. שהיו מקבלים מז"א, שנקרא שמש.

פירוש, כמו שהשמש והלבנה אינם שולטים בזמן אחד, כי ביום לא תראה הלבנה, ובליילה לא יראה השמש. ועל כן גם בעת שז"א ומלכות שה"ס שמש ולבנה, הם מחוברים, מ"מ יש הפרש בשליטתם, וכששולט ז"א אינה ניכרת שליטת הנקבא, וכששולטת הנקבא אינו ניכר שליטת ז"א, וע"כ כיון שמשא היה בחינת ז"א, בני דורו היו מקבלים מז"א. ושלמה היה בחינת הלבנה שהיא המלכות, היו בני דורו מקבלים מן הלבנה, אמנם ודאי, שהן בזה והן בזה, היה זווג ז"א ומלכות, אלא המדובר היא רק בשליטה.

(לט) תלת אחין הוו וכו': ג' אחים היו משה אהרן ומרים. כש"א, ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. מרים היא הלבנה, מלכות. משה הוא שמש, ז"א, אהרן הוא זרוע הימין. חסד. חור זרוע שמאל, גבורה. ויש אומרים.

נחשון

הסולם

מאמר

(לו) א"ר אבא כתיב וכו': אר"א, כתוב, ואתה בן אדם שא קינא על בתולת ישראל. שהיא המלכות. שואל וכי עליה בלבד. ומשיב, לא. אלא משום שהכל נשבר בשבילה, כי בשבילה נשבר אחריה הימין של ז"א, שה"ס הסתלקות החסד מחמת פרוד המלכות, שהחסד היה מקרבה אל הגוף, שהוא ז"א. והגוף, שהוא השמש, דהיינו ז"א המשפיע למלכות, נחשך בשבילה, כי אין לו למי להשפיע. והוה סוד שכתוב הושיעה ימינך וענגי. דהיינו שיושיע את יד הימין, שנשבר מחמת פרוד המלכות, וכן הגוף, שכתוב, אלביש שמים קדרות, כי השמש שהוא ז"א, נחשך בשבילה. כעין זה ותמת שם מרים. שזה יורה הסתלקות המלכות. ונעשה ג"כ כנ"ל, שנחלש הימין ונחשך ז"א. (לז) ולא היה מים לעדה: כי נסתלק הבאר של מעלה, שהיא מלכות ושלמטה, שהיא מרים. ואח"כ נשבר הימין, שכתוב, יאסף אהרן אל עמיו, שה"ס החסד שהוא ימין. ואח"כ נחשך השמש, שכתוב ומות בהר וגו', והאסף אל עמך וגו', ומשה היה מרכבה לז"א הנקרא שמש. הרי שזרוע הימין נשבר, והגוף, שהוא השמש, נחשך.

(לח) ות"ח לא אשתכח וכו': בוא וראה לא נמצא דור בעולם כמו הדיר שמשא חי (דפו"י דף קפ"א ע"ב)

שמאלא. ואמרי לה, נחשון בן עמינדב. בקדמיתא ^ע מיתת מרים, אסתלקת סיהרא, אסתלק באר. לבתר ^פ אתבר דרועא ימינא, דמקרב תדיר ^צ סיהרא, באחוה, בחידו. וע"ד כתיב, ^ט ותקח מרים הנביאה אחות אהרן. ^ק אחות אהרן ודאי, דאיהו דרועא, דמקרב לה באחדותא, באחוה עם גופא.

(מ) לבתר אתכניש שמשא ואתחשך, כמה דאוקימנא דכתיב והאסף אל עמך גם אתה וגו'. זכאה חולקהון דמשה אהרן ומרים, דאשתכחו בעלמא. ביומוי דשלמה, שלטא סיהרא, בתקונהא, ואתחזי בעלמא. ואתקיים שלמה בחכמתא דנהירו דילה, ושלטי בעלמא. כיון דסיהרא נחתא בחובי, אתפגים יומא בתר יומא, עד דאשתכח בקרן מערבית, ולא יתיר, ואתיהיב שבטא חד לבריה. זכאה חולקא דמשה נביאה מהימנא.

(מא) כתיב ^ט וזרח השמש ובא השמש וגו'. האי קרא אוקימנא. אבל וזרח השמש, כד נפקו ישראל ממצרים, דנהיר שמשא ולא סיהרא. ואל מקומו שואף וגו', הא כתיב ובא השמש, במדברא, עם שאר מתי מדברא. כיון דעאל שמשא, לאן אתר אתכניש. אל מקומו, בגין לאנהרא לסיהרא. הה"ד שואף וזרח הוא שם. דאע"ג דאתכניש, וזרח הוא שם ודאי. דהא לא אנהיר סיהרא, אלא מנהורא דשמשא. ודא הוא רזא דכתיב, ^ה הנך שוכב עם אבותיך ^ו וקם. אע"ג ^ז דתתכנש, הנך קיים לאנהרא לסיהרא. ^ח דא הוא יהושע.

מסורת הוזהר

(ס) (שמות טו) ח"ג קסו. ט) (קהלת א). תולדות
ז צ"ג. ה) (דברים לא) ויקרא קכו צ"ח.

חלופי גרסאות

ע אסתלקת סיהרא מיתת מרים. פ אתער.
צ בסיהרא. ק ל"ג אחות אהרן ודאי. ר ל"ג וקם.
ש דאתכניש; דאת תתכנש. ת כך הוא משה ול"ג
דא הוא יהושע.

משה אהרן ומרים

הסולם

מאמר

המלכות עצמה, ולא יותר ואז ניתן רק שבת אחד לבנו של שלמה. והשאר לירבעם. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן.

(מא) כתיב וזרח השמש וגו': כתוב, וזרח השמש ובא השמש וגו'. מקרא זה העמדנו. אבל וזרח השמש, היינו כשיצאו ישראל ממצרים שהשמש האיר, שהוא משה, ולא הלבנה, שהיא מלכות. ואל מקומו שואף וגו'. כי כתוב, ובא השמש, כי משה נאסף במדבר, עם שאר מתי המדבר. כיון שבא השמש, לאיזה מקום נאסף. אל מקומו, דהיינו כדי להאיר אל הלבנה. ז"ש, שואף וזרח הוא שם, שאע"פ שנאסף, וזרח הוא שם ודאי, כי אין הלבנה מאירה אלא מאור השמש. והו סוד שכתוב, הנך שוכב עם אבותיך וקם. אע"פ שתאסף הנך קם להאיר אל הלבנה. שזה הוא יהושע, כי יהושע היה מדרכה אל המלכות. ועליה

נחשון בן עמינדב, היה זרוע שמאל. בתחילה מתה מרים, ונסתלקה הלבנה, ונסתלקה הבאר. אח"כ נשבר זרוע הימין המקרב תמיד את הלבנה, שהיא המלכות, באחוה בשמחה. וע"כ כתוב, ותקח מרים הנביאה אחות אהרן, אחות אהרן ודאי, שהוא הזרוע המקרבה באחדות באחוה עם הגוף, שהוא ז"א.

(מ) לבתר אתכניש שמשא וכו': אח"כ נאסף השמש ונחשך, כמו שהעמדנו, שכתוב, והאסף אל עמך גם אתה וגו'. אשרי הדור שמשה אהרן ומרים נמצאו בעולם. בימיו של שלמה שלטה הלבנה שהיא המלכות, בתקופתה במילואה, ונראית בעולם, ונתקיים שלמה בהכמה של האור שלה, כי גילוי אור החכמה הוא רק במלכות (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) ושלט בעולם. כיון שהלבנה ירדה בעונותיה, נפגמה יום אחר יום, עד שהיתה גמצאת בקרן מערבית, שהוא מקומה של (דפרי דף קפ"א ע"ב)

(מב) ועליה כתיב האי קרא, (ז) מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'. מה יתרון לאדם בכל עמלו, דא יהושע, דאשתדל לאחסנא ארעא דישראל, ולא זכה לאשלמא לסיהרא כדקא יאות, דהא איהו אעמל בהו בישראל, תחת השמש (א) תחותיה דמשה. ת"ח, ווי (א) לההוא כסופא, ווי לההוא כלימה, בגין דפלת, ולא נטל אתריה ממש, אלא תחות שמשא, ולא הוה ליה נהירו מדיליה, אלא נהירו דנהיר ליה. ואי הכי, מאי תושבחתא הוה ליה, הואיל ולא אשלים להכא ולהכא. (מג) ובכל אתר דאמר שלמה תחת השמש, על דרגא דיליה קאמר. (ד) ראיתי תחת השמש. (ה) ועוד ראיתי תחת השמש. (ו) שבתי וראה * תחת ב השמש. וכן כלהו. ג ובגין דרגא דיליה קאמר. ודא הוא רזא דמלה ודאי.

(מד) רש"א, ודאי מאן דנטיל סמא דמותא בלחודוי, עליה כתיב בכל עמלו שיעמול תחת השמש ודאי. ומאן הוא תחת השמש. הוי אימא דא סיהרא. ומאן דאחיד סיהרא בלא שמשא, עמלו תחת השמש ד ודאי. ודא הוא חובא קדמאה דעלמא. ועל דא מה יתרון לאדם בכל עמלו, לאדם קדמאה, וכן לכלהו דאתיין בתריה, דחבו באתר דא.

חלופי גרסאות

א ל"ג תחותיה. ב מוסיף השמש ודאי ומאן הוא תחת השמש. ג ל"ג ובגין דרגא דיליה קאמר. ד ל"ג ודאי.

מסורת הזהר

(ז) (קהלת א) ויחי פה צ"א. (ק) (קהלת ה) חיי שרה טו צ"א. (ד) (שם ג). (ו) (שם ט) משפטים צא צ"ס.

דרך אמת (א) לאותה בשוה וכלימה

הסולם

משה אהרן ומרים

השמש. ועוד ראיתי תחת השמש. שבתי וראה תחת השמש. וכן כלהו. שמשו מדרגת עצמו אמר. וזה הוא סוד הדבר ודאי.

(מד) רש"א ודאי מאן וכי: ר' שמעון אומר הוא חולק על הנ"ל, ודאי מי שלוקח סם המות בלבד, דהיינו מלכות בלבד בלי ז"א, עליו כתוב, בכל עמלו שיעמול תחת השמש, ודאי. ומי הוא תחת השמש. הוי אומר, זו הלבנה, שהיא מלכות. ומי שאחז בלבנה בלי השמש, נמצא עמלו ודאי תחת השמש. וזה הוא חטא הראשון שבעולם. דהיינו חטא עץ הדעת, שהמשיך אור החכמה שבמלכות ממעלה למטה, שבזה הפרידה מז"א בעלה, ולקח המלכות לבדה ועל זה אוה"כ, מה יתרון לאדם בכל עמלו, שהוא נאמר על אדם הראשון, וכן לכולם הבאים אחריו. החוטאים במקום הזה.

הולך

מאמר

(מב) ועליה כתיב האי וכי: ועליו על יהושע כתוב מקרא הזה, מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'. מה יתרון לאדם בכל עמלו, זה יהושע, שהשתדל להנחיל את ארץ ישראל, שהיא המלכות, ולא זכה להשלים את הלבנה, שהיא המלכות, כראוי, כי הוא עמל בישראל תחת השמש, דהיינו תחת משה, שהוא סוד ז"א הנקרא שמש. בוא וראה, אוי לאותה בושא, אוי לאותה כלימה, כיון שעבד תחת משה ולא לקח מקומו ממש שהוא שמש, אלא תחת השמש, שלא היה לו אור משלו, אלא מאורו של השמש שהאיר לו. אם כן איזה שבה היה לו, כיון שלא השלים לכאן ולכאן. לשמש ולבנה, דכיון שלא השלים עצמו במדרגת השמש, ע"כ לא היה יכול להשלים את הלבנה. (מג) ובכל אתר דאמר וכי: ובכל מקום שאמר שלמה, תחת השמש, על מדרגת עצמו אומר, שהיא מלכות, דהיינו ראיתי תחת

(דפו"י דף קפ"א ע"ב * דף קפ"ב ע"א)

מה) הולך אל דרום וסובב אל צפון, היינו דכתיב, ה) מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, דא צפון. ודא כליל ה בדא.

מו) סובב סובב הולך הרוח, האי קרא קשיא, סובב סובב הולך השמש מבעי ליה, מאי הולך הרוח. מאן רוחא דא, דא הוא תחת השמש, דאקרי רוח הקדש. ודא רוח הולך וסובב לאלין תרין סטרין לאתחברא בגופא. ווע"ד כתיב הרוח, ההוא דאשתמודע. ה חולקא דישראל.

מז) ועל סביבותיו שב הרוח, מאן סביבותיו. אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת, ט ודוד דא הוא רוחא רביעאה, דאתחבר בהו הא אינון רתיכא קדישא שלימתא, ועל דא כתיב, א) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. מח) בגין דכל מלוי דשלמה מלכא סתימין כלהו בחכמתא, וכלהו לגו בגו דהיכלא קדישא, ובני נשא לא מסתכלי בהו, וחמאן מלוי כמלין דב"נ אחרא. אי הכי, מה שבחא הוא לשלמה מלכא בחכמתיה, משאר בני נשא. אלא ודאי כל מלה ומלה דשלמה מלכא סתים בחכמתא.

חלופי גרסאות

ה כלא. ו מוסיף ודא הוא; מאי הוא. ז דאיהו שמשא ול"ג וע"ד כתיב הרוח. ח כ"ג ד"ז; מוסיף חברן בהו; ודא (הוא) רוחא דאתחברא בהו.

מסורת הזהר

ת) (דברים לג) ויצא ג צ"ה. א) (תהלים קיח) ב"א קיב צ"א. השמש סתם דאשתמודע. ט ודוד ד' רוחי דא

סובב סובב הולך הרוח

הסולם

מאמר

במרכבה עליונה, כתוב, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. פירושו. הרוח הוא מלכות כנ"ל בדבור הסמוך, וכשהרוח הזה עולה לחג"ת דו"א ונתחבר עמהם להיות ד' רגלין למרכבה עליונה. אל הבינה, נאמר עליו ועל סביבותיו שב הרוח. וז"ש מאן סביבותיו. אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת. דהיינו חג"ת הנקראים אבות. והם ג' רגלי הכסא. ועליהם אוה"כ סביבותיו, שהרוח, שב, ומתחבר עמהם להיות רגל רביעי, וז"ש, ודוד דא הוא רוהא, דוד שה"ס מלכות הוא הרוח שבכתוב, רביעאה דאתחבר בהו, שהוא רגל רביעי אל המרכבה. שנתחבר בחג"ת הנקראים סביבותיו. וז"ש ועל סביבותיו שב הרוח.

מח) בגין דכל מלוי וכו': כי כל דבריו של שלמה המלך סתומים כולם בחכמה. וכולם נאמרים לפני ולפנים בהיכל הקדש. ובני אדם אינם מסתכלים בהם, ורואים דבריו כדברי אדם אחר. ואם כן מהו השבח לשלמה המלך בחכמתו יותר משאר בני אדם. אלא ודאי כל דבר ודבר של שלמה המלך סתום בחכמה. פתח

מאמר סובב סובב הולך הרוח מה) הולך אל דרום וסובב אל צפון: היינו שכתוב, מימינו אש דת למו. ימינו זה דרום, חסד. אש דת, זה צפון גבורה. וזה כלול בזה. וע"כ כתוב הולך אל דרום וסובב אל צפון.

מו) סובב סובב הולך הרוח: מקרא זה קשה, סובב סובב הולך השמש היה צריך לומר, מהו הולך הרוח. ומשיב, מי הוא רוח הזה, הוא תחת השמש, הנקרא רוח הקדש, דהיינו מלכות. ורוח הזה, מלכות, הולך וסובב לאלו ב' צדדים דרום וצפון, שהם קו ימין וקו שמאל, להתחבר בגוף, שהוא ז"א, הנקרא שמש. וע"כ כתוב הרוח עם ה' הידיעה, יורה אותו הנודע, שהוא חלק ישראל, דהיינו המלכות שהיא חלקו של ז"א הנקרא ישראל. וכן ישראל של מטה מונין ללבנה, שהיא חלקם, אלא שהיא ביחד עם ז"א.

מז) ועל סביבותיו שב הרוח: שואל, מהו סביבותיו. ומשיב, אלו הם האבות, שהם המרכבה הקדושה, והם שלשה, ודוד הוא רוח, שהוא הרביעי שנתחבר בהם. הרי הם מרכבה קדושה שלמה. ועל זה על דוד שעלה ונכלל (דפו"י דף קפ"ב ע"א)

מט) פתח ואמר, ב) טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש, אי לאו דהא אתגלייא מלה דא, לא ידענא מאי קאמר. טובה חכמה, דא היא חכמה, דהיא תחת השמש, כ כורסייא ז מתקנא ליה. טובה חכמה עם נחלה, יאה ושפירא מ כד איהי שרייא עמהון דישראל, דאינון נחלה נ ועדבא ס דילה, לאתקשרא ע בה. נ) אבל תושבחתא יתיר לרואי השמש, לאינון דזכו לאתחברא בשמשא, ולא תקשרא ביה, דהא אחיד באילנא דחיי, ומאן דאחיד ביה, פ בכלא אחיד, בחיין דהאי עלמא, ובחיי דעלמא דאתי, ודא הוא דכתיב, ג) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מאי ויתרון דעת. דא אילנא דחיי. יתרון דיליה מהו, החכמה ודאי, דהא תורה, מחכמה עלאה נפקא.

נא) תו טובה חכמה עם נחלה, ז טובה חכמה, ודאי עם נחלה, דא צדיקא דעלמא, דאיהו נהורא דשמשא, דהא תרין דרגין אלין כחדא יתבי, ודא הוא שפירו דלהון, אבל ויותר לרואי השמש, לאינון דמתאחדין ק בשמשא, תוקפא דכלא, שבזא דכלא.

נב) ודא הוא דעת, אילנא דחייא, והא אוקמוה, ד) גם בלא דעת נפש לא טוב. מאן נפש. דא נפש ו טוב דדוד מלכא. ודא חכמה דקאמרן. ובגיני כך יתרון דעת החכמה, דמתמן אשתרשא אילנא ואתנטע לכל סטריין, וכן לכל אינון

מסורת הוהר

ב) (קהלת ז). ג) (שם) בשלח קו צ"כ. ד) (משלי י מוסיף לא שמענא ולא ידענא. כ לכורסייא. ל מתקרי. מ ל"ג כד איהי שרייא. נ ל"ג ועדבא. ס דיליה. ע ביה. פ ל"ג בכלא. צ ל"ג טובה. ק מוסיף לה בשמשא. ר ל"ג טוב.

הסולם

מאמר

טובה חכמה עם נחלה

מאמר טובה חכמה עם נחלה

תחיה בעליה. מהו ויתרון דעת, זהו עץ החיים, שה"ס דעת ז"א, היתרון שלו מהו. ודאי הוא החכמה, כי התורה שהוא ז"א, ודאי יצאה מחכמה עליונה. שהיא או"א.

נא) תו טובה חכמה וגו' : עוד פירוש, על טובה חכמה עם נחלה. טובה חכמה שהיא חכמה תתאה, ודאי עם נחלה, שהוא צדיק העולם, דהיינו יסוד דז"א, שהוא אור השמש, שהיטוד דז"א הוא אור הז"א שנקרא שמש. כי שתי מדרגות אלה, יסוד ומלכות, יושבות ביחד, והוה היופי שלהן, אבל, ויותר לרואי השמש, דהיינו לאלו המתאחדים עם השמש עצמו, שהוא ז"א, שהוא התוקף של כולם, והשבח של כולם.

נב) ודא הוא דעת וכו' : וזה, השמש, הוא דעת דז"א, שהוא עץ החיים, והרי העמידוהו, גם בלא דעת נפש לא טוב, מי הוא הנפש. זו היא נפש טוב של דוד המלך, שהוא מלכות. וזו היא החכמה שאמרנו, שבעת שהנפש היא המלכות מחוברת עם דעת דז"א

מט) פתח ואמר טובה וגו' : פו"א, טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש. אם לא שנתגלה לי דבר זה, לא הייתי יודע מה שאומר. טובה חכמה, היינו חכמה שהוא תחת השמש שהיא כסא מתקנת לשמש שהוא ז"א, שהיא חכמה שבמלכות, דהיינו חכמה תתאה, הנקראת תחת השמש, ונקראת כסא. כוונה חכמה עם נחלה, פירושו, שנאה ויפה כשהחכמה, שהיא המלכות, שורה עם ישראל להתקשר בה. שהם נחלה וגורל של המלכות. ג) אבל תושבחתא יתיר וכו' : אבל יותר שבה הוא לרואי השמש, כי הם זכו להתחבר בשמש, שהוא ז"א, ולהתקשר בו. שהרי אחוז בעץ החיים, ומי שאחוז בעץ החיים הוא אחוז בכל, אחוז בחיי עולם הזה, שהוא מלכות, ובחיי עולם הבא, שהוא בינה, כי ז"א אחוז במלכות ובבינה. וי"ש, ויתרון דעת החכמה (דפרי" דף ק"ב ע"א)

דאחידן ביה בהאי אילנא, ועל דא שלמה מלכא לא אשתכח אלא בההוא דרגא דיליה, ^ט ומתמן ידע כלא, והוה אמר עוד ראייתי תחת השמש, ושבתי וראיתי וגו'. וכן כלהו. זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דמלכא קדישא, וסתימין עלאין דגניזין באורייתא, דכתיב ^ה כי ישרים דרכי יי' וגו'. ^ת (ג) ^י יאסף אהרן אל עמיו וגו'. רבי חייא פתח, ^{יז} ושבח אני את המתים שכבר מתו וגו'. האי קרא אתמר ואוקמוה. ת"ת, כל עובדיו דקב"ה, בדינא וקשוט, ולית מאן דאקשי לקבליה, וימחי בידיה, ויימר ליה מה עבדת, וכרעותיה עבד בכלא.

(נד) ושבח אני * את המתים. וכי שלמה מלכא משבח למתייא יתיר מן חייא, והא לא אקרי חי אלא מאן דאיהו בארע קשוט בהאי עלמא, כמה דאת אמר ^ח ובניהו בן יהוידע בן איש ^א חי, והא אוקמוה חברייא, ורשע דלא אזיל בארע קשוט אקרי מת, ואיהו משבח למתים מן החיים. (נה) אלא, ודאי כל מלוי דשלמה מלכא, בחכמתא אתמרו, והא אתמר, ושבח אני את המתים, אילו לא כתיב יתיר, הוה אמינא הכי, אבל כיון דכתיב שכבר מתו, אשתכח מלה אחרא בחכמתא. שכבר מתו: זמנא אחרא אסתלקו מן עלמא, ואתתקן בעפרא, ^ב כ"ש דהא קביל עונשא זמנא ותרין, ודא ודאי, אתריה אתתקן בשבחא יתיר מאינון חי, דעד לא קבילו עונשא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (הושע יד) משפטים ח צ"צ. ו (במדבר כ).
(ז) (קהלת ד) וישב נד צ"ג. ח (ש"ב כג) הקסה"ז
עח צ"ב.
עלמא דבגין דאתתקן [; דאזדמנא עליה ותב
מית ודאי הוא שבהא משאר מתי עלמא אי תימא
(א') לא תקום פעמים צרה כ"ש; דממנא [;
בגין דיתתקן באחר דישתלים זמניה מת הא ודאי
זמנא אחרא בההוא עלמא הא כתיב

ש דמתמן. ת בדפו"י כתבו חסר. א מוסיף חי רב
פעלים חי כתיב. ב מוסיף דאזדמנא די ממנא
עליה [; ומיתב בחיי עלמא בגין] ומית בחיי
בהאי עלמא בגין דיתתקן] בתר דאשתלים זמניה
לא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא דכתיב (נחום
די ממנא] עליה ומית בהאי עלמא ואתתקן בעפרא
דא הוא שבהא משאר מתי עלמא אי תימא אתדן
לא תקום פעמים צרה כ"ש.

מאמר

הסולם

יאסף אהרן אל עמיו

דז"א, אז נקראת חכמה תתאה, ומשום זה, יתרון דעת החכמה, כי משם, מן הדעת, נשרש האילן, שהוא המלכות, ונטע לכל הצדדים לימין ולשמאל, וכן לכל אלו הנאחזים באילן הזה, וע"כ שלמה המלך לא נמצא אלא במדרגתו, שהיא מלכות, ומשם ידע הכל, והיה אומר, עוד ראייתי תחת השמש, שהוא מלכות הנקראת תחת השמש (כנ"ל אות מ"ג) וכן ושבתי וראיתי וגו'. וכן כולם. אשרי הם הצדיקים העוסקים בתורה ויודעים דרכיו של המלך הקדוש, וסתומים, עליונים הגנוזים בתורה. שכתוב כי ישרים דרכי ה'.

מאמר יאסף אהרן אל עמיו

(ג) יאסף אהרן אל עמיו וגו': רבי חייא (דפו"י דף קפ"ב ע"א) דף קפ"ב ע"ב) דבריו של שלמה המלך נאמרו בחכמה, והרי למדנו

(נו) וע"ד כתיב ושבח אני את המתים שכבר מתו, דייקא, אליו אינון חיין, ואקרון מתים. מ"ט אקרון מתים, בגין דהא טעמו טעמא דמותא, ואע"ג דקיימי בהאי עלמא, מתים אינון, ומבין מתיא אהדרו. ועוד ג' על עובדין קדמאין קיימין לאתקנא, ואקרון מתים. מן החיים אשר המה חיים, ד' דעד לא טעמו טעמא דמותא, ולא קבילו עונשייהו, ולא ידעי אי זכאן בההוא עלמא ואי לאו.

(נז) ת"ח, זכאין דזכאן לאתקשרא בצרורא דחיי, אינון זכאין למחמי ביקרא ה' דמלכא עלאה קדישא, כמה דאת אמר, (ט) לחזות בנעם יי' ולבקר בהיכלו. ואינון מדורהו, יתיר ועלאה מכל אינון מלאכין קדישין, וכל דרגין דלהון. דהא ההוא : אתרא עלאה, לא זכאין עלאין ותתאין למחמי ליה, הה"ד (י) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

(נח) ואינון דלא זכאן ד' לסלקא כ"כ ח כאינון, ט דוכתא, אית לון לתתא כפום אורחיהו, ואלין לא . זכאן לההוא אתר, ולמחמי כמה דחמאן אינון דלעילא, ואלין קיימי בקיומא דעדן תתאה ולא יתיר. ואי תימא מאן עדן תתאה. אלא דא עדן דאקרי חכמה תתאה, ודא קיימא על גן דבארעא, ואשגחותא דהאי עדן כ עליה, ואלין קיימי בהאי גן, ואתהנון מעדן דא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים כז) שמות נו צ"צ. (י) (ישעיה סד) ג כל. ד דעוד. ה עלאה דמלכא. ו חדוה. ז ל"ג לסלקא. ח באינון. ט דכיינתא. י. מוסיף זכאן לסלקא. כ מוסיף עליה ולא יתיר. הקסה"ז ס צ"א.

מאמר

הסולם

יאסף אהרן אל עמיו

החיים אשר המה חיים, כי עוד לא טעמו טעם המות, ולא קבלו עונשם, ואינם יודעים אם המה זכאים בעולם ההוא או לא.

(נו) ת"ח זכאין דזכאן וכו': בוא וראה, צדיקים הזוכים להתקשר בצרור החיים, שהוא יסוד דז"א, הם זוכים לראות בכבוד המלך העליון הקדוש, כמש"א, לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, והם, המדור שלהם הוא יותר עליון מכל המלאכים הקדושים וכל מדרגותיהם, כי מקום עליון זה אין העליונים והתחתונים זוכים לראותו. ז"ש עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'. שה"ס עדן העליון.

(נח) ואינון דלא זכאן וכו': ואלו שאינם זוכים לעלות כל כך כמו אלו, מקום יש להם למטה כפי דרכיהם, ואלו אינם זוכים למקום ההוא, ולראות כמו שרואים אלו שלמעלה, אלא אלו עומדים במקום של עדן התחתון, ולא יתיר, ואם תאמר מהו עדן התחתון, אלא זה הוא עדן שנקרא חכמה התחתונה, שהיא המלכות, והיא עומדת על הגן שבארץ. וההשגחה

למדנו, ושבח אני את המתים, אילו לא היה כתוב יותר, הייתי אומר כך, שמשבח את המתים יותר מן החיים, אבל כיון שכתוב, שכבר מתו, נמצא בזה דבר אחר בחכמה. שכבר מתו, פירושו, שכבר מתו בזמן אחר, שנסתלקו מן העולם ונתתקנו בעפר, דהיינו שחזרו ונתגלגלו ובאו לעולם הזה. כל שכן שקבלו עונש פעם ושתים, כי היו ב' פעמים בעולם הזה, וזה ודאי שנתתקן מקומו ביותר שבה מאלו החיים שעוד לא קבלו עונש הגלגול.

(נו) וע"ד כתיב ושבח וגו': וע"כ כתיב, ושבח אני את המתים שכבר מתו, שכבר מתו הוא בדיק, דהיינו אלו שהם חיים, ונקראים מתים, מהו הטעם שנקראים מתים. הוא משום שטעמו טעם המות, ואע"פ שנמצאים בעולם הזה, הם מתים, ומבין המתים החזרו, ועוד, כי הם עומדים לתקן על מעשים הראשונים שעשו קודם מיתותם, ע"כ נקראים מתים, להיותם מתקנים המעשים של מי שמת. מן (דפו"י דף קפ"ב ע"ב)

(נט) מאי בין עדן תתאה לעלאה. כיתרון האור מן החשך, עדן תתאה, אקרי עדנא נוקבא. עדן עלאה, אקרי עדן דכר, עליה כתיב עין לא ראתה אלהים זולתך. האי עדן תתאה, אקרי גן לעדן דלעילא, והאי גן אקרי עדן, לגן דלתתא. ואלין דמשתכחי בגן תתאה, אתהונן מהאי עדן דעליהו, בכל שבת ושבת, ובכל ירחא וירחא, הה"ד (ו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו.

(ס) ועל אלין אמר שלמה, מן החיים אשר המה חיים עדנה, דהא אלין בדרגא עלאה יתיר מנייהו. מאן אינון. אינון שכבר מתו, וקבילו עונשא תרי זמני, ואלין אקרון כסף מזוקק, דעאל לנורא זמנין ותרין, ונפיק מניה זוהמא, ואתברר ואתנקי. (ז) וטוב משניהם את אשר עדן לא היה, ההוא רוחא דקאים לעילא, ואתעכב לנחתא לתתא, דהאי קאים בקיומיה, ולית ליה לקבלא עונשא, ואית ליה מזונא מההוא מזונא (* עלאה דלעילא לעילא).

(סא) טב מכלהו, מאן דלא אתפרש, ולא אתגליא, וכל מלוי בסתימא אינון. דא הוא זכאה חסידא, דנטר פקודי אורייתא, וקיים לון, ואשתדל באורייתא יממא ולילי. דא אתאחיד ואתהני בדרגא עלאה על כל שאר בני נשא, וכלהו (י) אתוקדן מחופה דהאי.

(סב) ת"ח, בשעתא דאמר קב"ה למשה יאסף אהרן אל עמיו, אתחלש חילא דיליה, וידע דהא אתבר דרועא ימינא דיליה, ואודעזעא כל גופיה, כיון דאמר

חלופי גרסאות

ל מוסיף דא עדן. מ לטב: וטב. נ אתאחדן.

מסורת הוזהר

(כ) (ישעיה סו) אחרי כח צ"ל. (ז) (קהלת ד) וישב נה צ"א.

יאסף אהרן אל עמיו

הסולם

מאמר

פעמים (כנ"ל אות נ"ה) ואלו נקראים כסף מזוקק, שנכנס לתנור פעם ושתיים ויצא ממנו הזוהמא, ונתברר ונעשה נקי. וטוב משניהם את אשר עדן לא היה, היינו רוח ההוא העומד למעלה ונעכב מלרדת למטה, שזה עומד בקיומו, שעוד לא חטא, ואין לו לקבל עונש, ויש לו מזון ממזון ההוא העליון שלמעלה למעלה.

(סא) טב מכלהו מאן וכו': טוב מכולם, הוא, מי שבא לעולם הזה, ולא נפרד מהקב"ה. ואינו בגלוי, וכל דבריו הם בצנעה, זה הוא זכאי חסיד ששמר מצות התורה וקיים אותם ועסק בתורה יומם ולילה, זה מתאחד ונהנה במדרגה עליונה על כל שאר בני אדם, וכלם נשרפים מהסתכלות בחופה של זה.

(סב) ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שאמר הקב"ה למשה, יאסף אהרן אל עמיו, נחלש כחו, וידע שנשבר זרוע הימין שלו שהוא החסד, ונודעזעא כל גופו. כיון שאמר קח

וההשגחה של עדן הזה עליה, על הגן. ואלו הצדיקים, עומדים בגן עדן זה שבארץ, ונהנים מערן הזה, שהיא חכמה תתאה.

(נט) מאי בין עדן וכו': מהו בין עדן התחתון לעדן העליון, הוא כיתרון האור מן החשך, עדן התחתון נקרא עדנה. שהיא נקבה, עדן העליון נקרא עדן, שהוא זכר, (כנ"ל שלח אות קמ"ה) עליו כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך. עדן התחתון זה נקרא גן כלפי עדן שלמעלה, וגן הזה נקרא עדן כלפי הגן שלמטה. ואלו הנמצאים בגן שלמטה, שהוא ג"ע הארץ, נהנים מאותו העדן שעליהם, שהוא חכמה תתאה, בכל שבת ושבת ובכל חדש וחדש, ז"ש, והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וג'.

(ס) ועל אלין אמר וכו': ועל אלו אמר שלמה, מן החיים אשר המה חיים עדנה, כי אלו הם במדרגה עליונה יותר מהם, מי הם, אלו היינו אלו שכבר מתו וקבלו עונשם שתי (דפו"י דף קפ"ב ע"ב *) דף קפ"ג ע"א)

קח את אהרן ואת אלעזר בנו, א"ל קב"ה, משה, הא דרועא אחרא ^ס אוזיפנא לך, והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הא אלעזר יהא לגבך ^ע ימינא ^פ דא תחות אבוי. ועם כל דא לא אשלים אתר בההוא זמנא כאבוי, דהא ענני יקר אסתלקו, ולא אהדרו אלא בזכותא דמשה, ולא בזכותא דאלעזר.

(ג) ^מ ויעש משה כאשר צוה וגו'. ^ז אמאי לעיני כל העדה. אלא, בגין דאהרן הוה רחיקא דעמא, יתיר מכלא, ולא יימרון דהא ^ק אתנגיד על ידא דמשה. ומשה משיך לאהרן במלין, עד דסליקו לטורא, וכל ישראל הוה חמאן, בשעתא דאפשיט משה לבושי דאהרן, ואלביש לון לאלעזר.

(ד) מאי טעמא ^ר משה. אלא משה אלבשינון לאהרן כד סליק לכהנא, הה"ד ^ס וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתוב ^י וילבש אותו את המעיל. השתא. משה אעדי מניה, מה דיהב ליה. ^ת וקב"ה אעדי מניה, מה דיהב ליה. ותרווייהו אפשיטו ליה לאהרן מכלא, ומשה אעדי לבר, וקב"ה לגו. ועד דאעדי משה, קב"ה לא אעדי, זכאה חולקא דמשה.

(ה) זכאה חולקהון דצדיקיא, דקב"ה בעי ביקריהון. אתקין קב"ה לאהרן, ערסא ומנרתא ^א דדהבא דנהרא. ומדידיה נטיל, מההוא מנרתא דהוה דליק בכל יומא תרי זמני. ואסתים פום מערתא ונחתו.

(ו) רבי יהודה אמר, פום מערתא הוה פתיחא, דכל ישראל ^ב הוה חמאן לאהרן ^ג שכיב, ^ד ובוצינא דמנרתא דליק קמיה, וערסיה נפיק ועייל, ועננא חד

מסורת הזהר

(ח) (במדבר כ.). (ו) (ויקרא ח.).

ס אומינית. ע זמנא. פ דימות אבוי. צ לא גרסינו

מן אמאי עד בגין. ק אתגניב; אתגניז

ר מוסיף משה ולא אהרן. ש ל"ג מן וילבש עד וילבש. ת ל"ג וקב"ה אעדי מניה מה דיהב ליה. א ל"ג דדהבא דנהרא. ב ל"ג הוה. ג ל"ג שכיב. ד ובוצינא.

הסולם

מאמר

יאסף אהרן אל עמיו

משה הלבישם את אהרן, בשעה שעלה לכהונה. ז"ש וילבש משה את אהרן את בגדיו. וכתוב, וילבש אותו את המעיל. ע"כ עתה, הסיר משה ממנו מה שנתן לו, והקב"ה הסיר ממנו מה שנתן לו, דהיינו נשמתו. ושניהם הפשיטו את אהרן מכל, ומשה הסיר מה שבחוק, והקב"ה מה שבפנים. וכל עוד שלא הסיר משה, הקב"ה לא הסיר. אשרי חלקו של משה. (סה) זכאה חולקיהון דצדיקיא וכו': אשרי חלקם של הצדיקים. שהקב"ה רוצה בכבודם, כי התקין הקב"ה לאהרן, מטה ומנורה של זהב המאירה, ומשל עצמו לקחה, ממנורה ההיא שהיה מדליק שתי פעמים בכל יום. ואחר זה הסתים פי המערה וירדו.

(סו) רבי יהודה אמר וכו': רי"א, פי המערה היה פתוח, וכל ישראל היו רואים את

קה את אהרן ואת אלעזר בנו. אמר לו הקב"ה, משה, הרי זרוע אחר השאלתי לך. והפשט את אהרן וגו'. ואהרן יאסף, הרי אלעזר יהיה אצלך ימין הזה, תחת אביו. ועם כל זה לא מילא מקום בזמן ההוא כאביו, שהרי ענני יקר נסתלקו, ולא חזרו אלא בזכותו של משה, ולא בזכות אלעזר.

(סג) ויעש משה כאשר צוה וגו': שואל, למה לעיני כל העדה. ומשיב, משום שאהרן היה אהובו של העם יותר מהכל, ולא יאמרו שמת על ידי משה. ומשה משך את אהרן בדברים, עד שעלו אל ההר, וכל ישראל היו רואים בשעה שהפשט משה לבושי אהרן והלבישם לאלעזר.

(סד) מאי טעמא משה וכו': שואל, מהו הטעם שמשה פשט את בגדיו. ומשיב, אלא (דפרי"ד דף קס"ג ע"א)

קאים^ה עליה. וכדין ידעו ישראל דהא אהרן מית. וחמו דהא אסתלקו ענני כבוד, הה"ד ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והא אוקמוה. וע"ד בכו לאהרן כל בית ישראל, גוברין ונשין וטף, דהא רחמא מכלהו הוה.

סז) רבי שמעון אמר, הני תלתא אחין עלאין קדישין, אמאי לא אתקברו באתר חד, ושייפין אתבדרו, חד הכא, וחד הכא, וחד באתר אחרא. אלא אית דאמרי, באתר דבעאן ישראל לאסתכנא ביה, מית כל חד וחד, בגין לאגנא עלייהו, ואשתזבון, אבל כל חד וחד מית כדקא חזי עלייהו. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לסטר ימינא. משה כדקא חזי ליה. אחיד ההוא טורא לטורא דאהרן, וכניש לקבורתא דמרים לגבי ההוא טורא, אחיד לתרי סטרי. ועל דא אתקרי הר העברים, דתרי סטרי^ו טורא דמעברי, ואחיד לסטרא דא ולסטרא דא.

סח) זכאה חולקהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואע"ג דאינון באתר אחרא, בעלמא אחרא עלאה, זכותהון קיימא בעלמא דא, לדרי דרין. ובשעתא דישאל תייבין בתיובתא קמי קב"ה, וגזירה אתגזר עלייהו, כדין קארי קב"ה לצדיקייא דקיימי קמיה לעילא, ואודע לון, ואינון מבטלי ההיא גזרה, וחייס קב"ה עלייהו דישאל. זכאין אינון צדיקייא, דעלייהו כתיב^ט ונחך יי תמיד וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס.

ה עלה. ו דטורא ול"ג דמעברי; דטורא דאעבר.

מאמר

הסולם

יאסף אהרן אל עמיו

היה לצד ימין. משה, שמת בהר העברית, היה באמצע כראוי לו, כי משה היה מרכבה לקו אמצעי, שהוא ת"ת. אחוה הוה של משה, בהר של אהרן, ואסף קברה של מרים להר ההוא של משה, שהיה אחוה מב צדדים מימין ומשמאל. כי קו האמצעי כולל ימין ושמאל. וע"כ נקרא הר העברים, על שם המעבר שינש בין שני צדדי ההר, המעברים, והמעבר אחוה בצד זה ובצד זה, בימין ובשמאל.

סח) זכאה חולקהון דצדיקייא וכו'; אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. ואע"פ שהם במקום אחר בעולם אחר עליון, זכותם עומדת בעולם הזה לדורי דורות. ובשעה שישאל חוזרים בתשובה לפני קב"ה, וגזירה גזר עליהם. אז קורא הקב"ה את הצדיקים העומדים לפניו למעלה, ומודיע להם, והם מבטלים גזרה ההיא, והקב"ה מרחם על ישראל. אשרי הם הצדיקים שעליהם כתוב, ונחך ה' תמיד וגו'.

יודבר

את אהרן מת, ונר המנורה דולק לפניו, ומטתו יוצאת ונכנסת, כדי שיראו ישראל שהוא מת, וענן אחת עומד על המטה. ואז ידעו ישראל כי אהרן מת. וראו שנסתלקו ענני כבוד מישראל. ז"ש ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו'. וכבר העמידהו. וע"כ בכו את אהרן כל בית ישראל גברים ונשים וטף, כי אהובם של כולם היה.

סז) רבי שמעון אמר וכו': רש"א, אלו ג' אחים עליונים, קדושים, למה לא נקברו במקום אחד, והאברים נתפזרו אחד כאן ואחד כאן ואחד במקום אחר. אלא יש שאומרים, שבמקום שהיו עתידים ישראל להסתכן שם, מתו כל אחד ואחד, כדי להגן על ישראל. ונצלו. אבל הפירוש הוא, כי כל אחד מת כראוי לו. מרים מתה בקדש. והיתה בין צפון לדרום. כי מרים היתה מרכבה למלכות, שהיא בין ימין ושמאל ד"א המכוניס דרום צפון. אהרן, שהיה מרכבה לחסד, שמת בהר ההר,

(דפריי דף קפ"ג ע"א)

(ט) וידבר העם באלהים ובמשה וגו'. פרשתא דא, באתר ז אחרא אסתליק, עם אינון מי מריבה דמשה ואהרן.

ע/כ) רבי יצחק פתח, (ג) ויהי ביום השלישי * ותלבש אסתר מלכות וגו'. ח מגלת אסתר ברוה"ק ט נאמרה, ובגין כך כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, דאתחלש חילא דגופא, והא קיימא ברוחא בלא גופא, כדין ותלבש אסתר מלכות. מאי מלכות, אי תימא בלבושי יקר וארגונוא, הא לאו הכי אקרי. אלא ותלבש אסתר מלכות, דאתלבשת במלכות עלאה קדישא, ודאי לבשה רוח הקדש.

ע/ב) מאי טעמא זכתה להאי אתר. בגין . דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הה"ד ז) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן כ דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטי פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. ואי ז לאו, הא נגעים, או צרעת, דמוקדן כחויא עליה, והא אוקמוה.

עא) וידבר העם באלהים ובמשה. דאמרו מלה בישא ט בקב"ה, וכתרגומו. ועם משה נצו. למה העליתונו, (א) שוו כל ט אפייא שווין בג"כ אודמן לגבייהו (ב) חוויין, דמוקדן לון כאשא, ועייל אשא ע למעיהו ונפלין מתין, פ כד"א וישלח יי בעם את הנחשים השרפים.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) תרומה קלד צ"ג ז"ח נ ט"ב ש"ב. (פ) (אסתר ז ל"ג אחרא. ח ל"ג מגלת. ט עמדה. י דתורה (ה) בהר ז צ"ק. (ז) (אסתר ב). סמא. כ דאולף. ל תימא. מ ל"ג בקב"ה. נ כתרגומו. ס פנייא. ע לפומיהו. פ ל"ג מן כד"א עד סוף האות.

דרך אמת (א) עשו כולם פנים שוים להתקוטט עם משה. (וע' רש"י פה שכתב השוין עבד לקונו). (ב) נחשים שרפים.

הסולם

מאמר

מאמר וידבר העם באלקים ובמשה

ע/ב) מאי טעמא זכתה וכו': מהו הטעם שזכתה למקום זה, דהיינו למלכות, הוא משום ששמרה פיה שלא להגיד כלום. ז"ש אין אסתר מגדת מולדתה. ולמדנו כל מי ששומר פיו ולשונו, זוכה להתלבש ברוח הקודש. וכל מי שמטה פיו לדבר רע, הרי ודאי, שדבר ההוא הרע עליו. כלומר אם מדבר לשון הרע כנחש הקדמוני הרי אותו הנחש שולט עליו. וע"כ ישראל שדברו באלקים ומשה, שלח עליהם נחשים השרפים. ואם לא, הרי נגעים או צרעת שורפת כנחש, בא עליו. וכבר העמדנו. עא) וידבר העם באלקים ובמשה: שאמרו דבר רע על הקב"ה, וכתרגומו, שעל וידבר וגו', מתרגם ואתרעם וכו' ועם משה נצו. למה העליתנו, עשו כל פנים שוים, שהשוו את אלקים ומשה, לומר להם למה העליתנו

(ט) וידבר העם באלקים ובמשה וגו': פרשה זו נתבאר במקום אחר, עם אלו הכתובים של מי מריבה של משה ואהרן. ע/א) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ, ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר נאמרה ברוח הקדש, וע"כ כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, שנחלש כח הגוף, מחמת התענית, ועמדה ברוח בלא גוף, אז ותלבש אסתר מלכות. מהו מלכות, אם תאמר בלבושי יקר וארגמן, אלו אינן נקראים כן. בשם מלכות. אלא ותלבש אסתר מלכות, פירושו, שנתלבשה במלכות העליונה הקדושה, ודאי שלבשה רוח הקודש, כי המלכות נקראת רוח הקודש.

(דפ"י דף קפ"ג ע"א *) דף קפ"ג ע"ב)

(עב) ר' חייא אמר, חווין הוו אתיין, מלחשן בפומייהו, ונשכין ומתין. מאי מלחשן. כד"א (ק) אם ישוך הנחש בלא לחש. אשא הוו מלהטן בפומייהו, ונשכין, ושדיין אשא בהו, ואתוקדאן מעייהו ומתין. והא מלין אלין אסתלקו לאתר אחרא. (עג) ומשם בארה הוא הבאר. מ"ש דהכא בארה, ולבתר באר. אלא בארה, לבתר ז דמתכנשי מייא לגו ימא, ונחתי לתתא. באר, בשעתא דיצחק מלייא ליה. ק היא הבאר, הוא כתיב ורוא דא, כמה דכתיב (ו) ועבד הלוי הוא.

(עד) ר' אבא אמר, בכל אתר הוא, וקרינן היא, דכר ונוקבא כחדא. וכללא עלאה, ה' נוקבא, ו' דכר, ר' א' כללא דכלא. דהא א' בשלימו שריא. זכאין אינון ישראל, אע"ג דאינון לתתא, אינון אחידן בכללא עלאה דכלא, ובג"כ כתיב ה הוא עשנו ולא אנחנו, באלף כתיב. כללא ו דו"ה ת וא' דכליל כלא.

(עה) ר"ש אמר, רוח דמיא, דא הוא רוח הקדש, דנשב בקדמיתא. כד"א (א) הפיחי גני, לבתר נזלין מייא למליא ב לה, הה"ד ב ישב רוחו יזלו מים. ישב רוחו בקדמיתא, ולבתי יזלו מים. ועד לא נשיב האי רוחא, לא נזלין מייא. מאי קא משמע ג לן, משמע דבעי בכלא לאתערא מלה, בעובדא או במלה, ד או לאתחזאה כחיו דעובדא. והכא, עד דרוחא לא נשיב, לא נזלין מייא לגביה דההוא רוח.

חלופי גרסאות

ז דמתכנשו; דאתכנשו. ק ההיא באר. ר ל"ג א'. ש דו"ה. ת ל"ג וא'. א ל"ג כד"א. ב כלא. ג ל"ג לן. ד ל"ג או.

מסורת הזהר

(ק) (קהלת י) יתרו ח צ"ג. ר) משפטים קיח צ"ה. (ש) (במדבר יח) ויצא סו צ"ד. ת) (תהלים ק) נח סב צ"ו. א) (שיר ד) ויקרא נה צ"ר. ב) (תהלים קמז).

הבאר

הסולם

מאמר

עס ו', שהוא לשון זכר. והסוד הוא כמ"ש, ועבד הלוי הוא. שהוא רומז על צד שמאל דו"א (כנ"ל קרח אות מ').

(עד) רבי אבא אמר וכו': רא"א, בכל מקום שהכתיב הוא, הוא. והקרי הוא, היא. כמו כאן בבאר, יורה על דכר ונוקבא יחד, וג' אותיות הוא, הן כלל עליון, ה' היא נוקבא, מלכות. ו' היא דכר, ז"א. א' היא בינה, שהיא כלל הכל, כי ז"א ונוקבא יוצאים ממנה. כי א', שהיא בינה, היא שלמות הכל. שכל המוחין יוצאים ממנה. אשרי הם ישראל, אע"פ שהם למטה, הם אחוזים בכלל עליון של הכל, דהיינו בג' אותיות ה' ו' א', ומשום זה כתוב, הוא עשנו ולא אנחנו, ולא, כתוב בא' שמורה ולא' אנחנו, שהיא כלל של ו' ה' שהם זו"נ, והא' היא כלל הכל.

(עה) ר"ש אמר רוח וכו': ר' שמעון אמר הרוח שבמים, זה הוא רוח הקדש, דהיינו הרוח שבמלכות הנקראת רוח הקדש, שהוא נושב בתחלה, כש"א הפיחי גני, דהיינו שמעלה מ"ן, ואח"כ יזלו מים, שהם מים עליונים דכורין, למלאות אותה. ז"ש, ישב רוחו יזלו מים, תחלה

העליתנו. משום זה נשלח עליהם נחשים השורפים אותם כאש, ונכנס האש למעיהם, ונפלו מתים. כש"א, וישלח ה' בעם את הנחשים השורפים.

(עב) ר' חייא אמר וכו': רח"א נחשים היו באים ופיותיהם היו מלחשים, ונושכים ומתים. מהו מלחשים. הוא כש"א, אם ישוך הנחש בלא לחש. אש היתה לוהטת בפיותיהם. ונשכו, ושלחו את האש בהם, ונשרפו מעיהם ומתים. והרי דברים אלו נתבארו במקום אחר.

מאמר הבאר

(עג) ומשם בארה הוא הבאר: שואל, מה השינוי שכאן כתוב בארה ואחר כך כתוב באר. ומשיב, אלא בארה נקראת המלכות אחר שכבר נאספו המים לתוך הים וירדו למטה, למקום המלכות. באר נקראת המלכות, בשעה שיצחק, שהוא קו השמאל דו"א, ממלא אותו, וכיון שהבאר עוד נמצאת בפעולת ז"א, ע"כ נקראת באר בלא ה'. שהוא לשון זכר. וע"כ, היא הבאר הכתיב הוא, הוא הבאר, (דפ"י דף קפ"ג ע"ב)

(עו) הוא הבאר, היא הבאר קרינו, מ"ש בקדמיתא בארה, ה והשתא באר. אלא בקדמיתא נוקבא בלחודהא, והשתא ו דקאמר הוא, כללא דדכר ונוקבא. אקרי באר. ובאתר דאשתכח דכר, אפילו ז מאה נוקבא, דכר קרינו לכלא. (עז) אשר אמר יי למשה אסוף את העם, בגין דהאי ח באר לא אעדי ט מנייהו. ואי תימא, היך יכלין לשאבא מניה כלא, אלא איהו נפיק לתליסר נחלין, ונביע אתמלי ונפיק לכל סטרינ, וכדין הווי ישראל בשעתא דשארן ובעיין מייא, קיימין עליה, ואמרי שירתא. ומה אמרי, עלי באר. ו סלקי מימך, ז לאנפקא מיין לכלא, ולאתשקאה מנך. וכן אמרי תושבחתא דהאי באר, באר חפרוה שרים וגוי, מלה קשוט הווי אמרי, וכך הוא.

(עח) מהכא אוליפנא, כל מאן דבעי לאתערא מלין דלעילא, בין בעובדא בין במלה. אי ההוא עובדא, או ההוא מלה, לא אתעביד כדקא יאות, לא אתער מדי. כל בני עלמא אזלין לבי כנישתא לאתערא מלה דלעילא, אבל זעירין אינון דידעין לאתערא, וקב"ה קריב לכלא ז דידעי למקרי ליה ולאתערא מלה כדקא יאות, אבל אי לא ידעי למקרי ליה, לאו איהו קריב, דכתיב (א) קרוב יי לכל קוראיו וגוי. מאי באמת. דידעי לאתערא מלה דקשוט כדקא יאות, וכן בכלא.

מסורת הוזהר

(ג) (תהלים קמה) אחרי יב צ"ד. ה ל"ג מן השתא עד השתא. ו קאמר ההוא. ז מלה. ח ל"ג באר. ט מוסיף באר מנייהו. י ונביעו. כ סקי. ל אפקא. מ ת"ח כל. נ ל"ג מן דידעי עד אבל.

הבאר

הסולם

מאמר

שהוא יצא ל"ג נחלים, שהמלכות מתחלקת ל"ג, בסוד י"ב שמקבלת מ"ב גבולים שבז"א, ואחד כולל כולם. והנביע שבבאר מתמלא ויוצא לכל הצדדים. ואז בשעה ששרו ישראל ורצו מים, היו ישראל עומדים עליה, על הבאר, ואמרו שירה. ומה אמרו, עלי באר, העלי מימך להוציא מים לכל, להשקות ממך. וכן אומרים השבח של באר הזה, דהיינו, באר חפרוה שרים וגוי. דבר אמת היו אומרים. וכך הוא.

(עח) מהכא אוליפנא כל וכו': מכאן למדנו, שכל מי שרוצה לעורר דברים שלמעלה, בין במעשה בין בדבור, אם מעשה, הוא או דבור ההוא לא נעשה כראוי, אינו מתעורר כלום. כל בני העולם הולכים לבית הכנסת לעורר דבר שלמעלה, אבל מועטים הם שיודעים לעורר. והקב"ה קרוב לכל אלו שיודעים לקראו, ולעורר דבר כראוי, אבל אם אינם יודעים לקראו, הוא אינו קרוב, שכתוב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת, היינו שיודעים לעורר דבר אמת כראוי. וכן בכל דבר.

אוף

תחלה, ישב רוחו, ואח"כ יזלו מים. וכל עוד שאינו נושב רוח הזה אין המים נזילים. מה משמיענו בזה. מזה משמע, שצריכים בכל, לעורר דבר מלמטה, שהיא בבחינת מ"ן, במעשה או בדבור, או להראות כעין מעשה, ואח"כ בא ההתעוררות של מעלה. וע"כ כאן, כל עוד שהרוח לא נשב אין המים שח"ט השפיע, נזילים אל רוח הזה. שהוא המלכות.

(עו) הוא הבאר היא וכו': הוא הבאר כתוב, היא הבאר אנו קוראים. וכן מהו השינוי שכתוב בתחלה בארה, ועתה באר. ומשיב, אלא בתחילה היתה הנוקבא, שהיא המלכות, בלבדה, וע"כ נאמר בארה, לשון נקבה, ועתה שאומר הוא שיורה כלל דכר ונוקבא (כבאות ע"ד) היא נקראת באר. לשון זכר. ואע"פ שכולל גם הנוקבא, כתוב בלשון זכר, כי במקום שנמצא זכר, אפילו יש עמו מאה נקבות, קוראים לכולם בלשון זכר.

(עז) אשר אמר ה' וגוי: כתוב הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסוף את העם. הוא משום שבאר הזו לא נעדר מהם, ואם תאמר, איך היו יכולים כולם לשאוב ממנו. אלא (דפו"י דף קפ"ג ע"ב)

(פב) אלא אלין א דלא ידעי עקרא דעובדא ב כולי האי, אלא סדורא בעלמא

(פ) ת"ח כתיב ויקראו וגו': בוא וראה
כתוב ויקראו בשם הבעל וגו'. מהו הטעם
שלא נענו. ומשיב אחד, משום שלא היו רשות
לבעל ההוא בזה, להוריד אש מן השמים.
ועוד, משום שהדברים לא היו ישרים ביניהם,
(דפרי"י דף קפ"ג ע"ב *) דף קפ"ד ע"א)

ולא יתיר, משכין עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקב"ה, דלא ג טס באוירא דשגיהו אקרי.

פג) ואלין דידעי ומכווני לבא ורעותא, מפקי ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל גזעין ושרשין בארץ מישר כדקא יאות, עד דמתברכן עלאין ותתאין, ושמא קדישא עלאה מתברך על ידיהון. זכאה חולקהון, דהא קב"ה קריב לגביהון, וזמין לקבליהון, בשעתא דקארוך ליה, הוא זמין לון. בשעתא דאינון בעאקו, הוא לגביהו, הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי, הה"ד ⁽¹⁾ כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי.

פד) ⁽²⁾ ויאמר יי אל משה אל תירא אותו וגו'. רבי יהודה פתח, ⁽³⁾ לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. ת"ח, כנסת ישראל ינקא מתרי סטרי, השתא ברחמי, השתא בדינא. כד בעיא ⁽⁴⁾ לינקא ⁽⁵⁾ ברחמי, אשתכח אתר לאתישבא

מסורת הוזהר

(1) (תהלים צא) אחרי מות קצו צ"כ. (2) (במדבר כא.) (3) (משלי לא) ויחי קצא צ"ג. ג כנס או נטורא. ד ינקא. ה מוסיף ברחמי לחמי.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

אל תירא אותו

השמאל שהוא דין וכן להיפך. כי קו ימין ה"ס נקודת החולם שבו אין ה' יוצאת מאויר, והוא ו"ק חסר ג"ר. וע"כ הוא צריך לשמאל שממנו נמשך החכמה, ואז יש לו לימין ג"ר. וקו השמאל, ה"ס נקודת השורק, (ע"י לעיל ב"א ט"ו ד"ה ההיא) שבו יוצא ה' מאויר, ויש לו חכמה, אבל חכמה בלי חסדים הם דינים קשים, ואינה יכולה להאיר (כמ"ש שם). ולפיכך אין המלכות מושכת חסדים שה"ס ימין ורחמים, עד שיש לה מכבר הארת החכמה, שאז נעשה הארת החכמה מקום ובית קבול לאור הרחמים והחסדים, שהם געשים בו בחינת ג"ר. וכן אין המלכות מושכת החכמה משמאל, שהוא דין, אלא א"כ יש לה חסדים ורחמים מכבר, ואז החכמה מתלבשת תוך החסדים ומאירה, וכל עוד שאין לה חסדים החכמה שמקבלת היא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק ע"ש) הרי שהחסדים הם מקום ובית קבול אל החכמה, וז"ש, כנ"י ינקא מתרי סטרי וכו' ברחמים מימין, ובחכמה משמאל, שהוא דין, כי אין החכמה מאירה אלא עם דינים (כנ"ל פקודי אות ש"ע⁽¹⁾). כד בעיא לינקא ברחמי, דהיינו מקו ימין, שהוא חסד ורחמים. אשתכח אתר לאתישבא בית דהיינו שנמצא בה מוכנת הארת השמאל שהיא החכמה שהיא מקום ששם מתישבת הארת הימין, ונשלמת בג"ר על ידי זה כנ"ל. כד בעי לינקא בדינא, דהיינו הארת חכמה משמאל הבאה עם דינים קשים

שאין תפלתם פורח באויר (כמ"ש לעיל ויקהל אות ק"ל ע"ש) הנקרא השגחה. כלומר, שזה הוא השגחה של פנים, והם אינם ראויים אלא לבחינת מאחורי כתפים.

פג) ואלין דידעי ומכווני וכו': ואלו היודעים ומכוונים הלב והרצון, מוציאים ברכות ממקום המחשבה, שהיא חכמה, ויוצאים בכל הגזעים והשרשים של המדרגות בדרך ישר כראוי, עד שמתברכים העליונים ותחתונים, והשם הקדוש העליון מתברך על ידיהם. אשרי חלקם, כי הקב"ה קרוב אליהם ומזומן כנגדם, ובשעה שקוראים אותו הוא מוכן אליהם, ובשעה שהם בצרה, הוא אצלם, הוא מכבדם בעולם הזה ובעולם הבא. ז"ש, כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי. פד) ויאמר וגו' אל תירא אותו: רבי יהודה פתח לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. בוא וראה, כנסת ישראל יונקת מב' צדדים, פעם ברחמים ופעם בדין. כשרוצה לינק ברחמים, נמצא מקום שהרחמים יתישבו בו. כשרוצה לינק בדין, נמצא מקום, שהדין יתישב בו, ולשרות עליו. כי כך הוא בכל מקום, שאינו שורה דבר שלמעלה עד שנמצא מקום שישורה עליו. וע"כ כנסת ישראל, לא תירא לביתה משלג. מהו הטעם, הוא משום שכל ביתה לבוש שנים. זה אינו שורה אלא בזה, לבן באדום, ואדום בלבן. והרי העמידוהו.

פירוש. אין הימין, שהוא חסד, שלם בלי (פרי דף קפ"ד ע"א)

בִּיה. כד בעי לינקא בדינא, אתר אשתכח לאתישבא ביה, ולמשרי עלוהי, דהכי הוא בכל אתר, לא שארי מלה דלעילא, עד דאשתכח אתר למשרי עלוי. וע"ד, כנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מ"ט, בגין דכל ביתה לבוש שנים. לא שריא האי, אלא בהאי חוור בסומק, וסומק בחוור. והא אוקמוה.

פה) ויאמר יי אל משה אל תירא אותו, תרין אותו אינון שלימין באורייתא בתרין וויין, חד דא, וחד, ט) עד דרוש אחיך אותו. מ"ט. בגין דאינון ז אות ממש. עד דרוש ח אחיך ט אותו, דבעי לפרשא ההוא אות, דההוא אבידה. פו) אוף הכא דין אותו, דא עוג, דאתדבק באברהם, ומאנשי ביתה הוה, וכד אתגור אברהם מה כתיב, וכל אנשי ביתו וגו'. דא עוג דאתגור עמיה, וקביל האי את קדישא, כיון דחמא עוג. דישראל מקרבין גביה, אמר הא ודאי אנא אקדימנא זכותא דקאים לון, ודא שוי לקבליה.

פו) ביה שעתא דחיל משה, היך יכיל לאעקרא רשימא דרשים אברהם. אמר, ודאי הא ימינא דיילי מית, דהא ימינא בעיא להאי. אי נימא הא אלעזר, ימינא דסיהרא הוא, ולא דיילי. והאי את לימינא הוא, דאברהם לימינא הוא.

מסורת הזהר

ט) (דברים כב).
מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז מוסיף ת"ח כתיב ויאמר. ז אותו. ח מוסיף
אחיך אחיך ממש: ט או. י ישראל.

הסולם

מאמר

אל תירא אותו

פה) ויאמר וגו' אל תירא אותו: ב' פעמים בתורה נמצאות אותו שהן שלמות בבי וויין. (כך היה בס"ת שלהם), אחד כאן. ואחד עד דרוש אחיך אותו. מהו הטעם. הוא משום שפירושם אות ממש, ואינו נגזרות מהמלה. את. עד דרוש אחיך אותו. פירושו שצריך לפרש סימן ואות של אבידה ההיא. פו) אוף הכא דין אותו וכי: אף כאן אותו זה, הוא עוג שנתדבק באברהם, ומאנשי ביתו היה, וכשנמול אברהם, מה כתוב, וכל אנשי ביתו וגו'. שזה עוג שנמול עמו וקבל אות קדוש הזה. כיון שראה עוג, שישראל מתקרבים אליו, אמר הרי ודאי אני הקדמתי המצוה העומדת להם, כי הקדים להמול לפני יצחק אבינו. וזה שם כנגדו. לבטוח בו. פו) ביה שעתא דחיל וכי: בו בשעה ירא משה, איך הוא יכול לעקור הרושם שרשם אברהם. אמר ודאי הרי הימין שלי, שהוא אהרן. מת. כי צריכים ימין לנצח את זה. ואם נאמר שיש אלעזר. הוא הימין של הלבנה, דהיינו של המלכות, ולא שלי, שאינו ימין ד"א ש"ס משה, כמו אהרן. ואות הזה, של עוג, הוא לימין ד"א, כי אברהם הוא ימין ד"א.

מיד

קשים, אתר אשתכח לאתישבא ביה ולמשרי עלוהי, דהיינו תחסידי שמימין הנמצא בה שהוא מקום ששם מתישבת ומתלבשת הארת החכמה שבשמאל. לא שארי מלה דלעילא עד דאשתכח אתר לאתישבא ביה וכי, דהיינו שלא יוכל לשרות שלמות מלמעלה מטרם שיש לה מקום לכלול ולהתלבש בו, אם הוא שפע הימין צריך למקום משמאל, ואם הוא שפע השמאל צריך למקום מימין, כנ"ל.

ונודע, שאם החכמה מאירה לבדה במלכות בלי התישבות בחסדים, אז המלכות נקפאת (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו ע"ש) ו"ש, וע"ד כנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, דהיינו שאינה יראה מקפאון מאי טעמא, בגין דכל ביתה לבוש שנים, אל תקרי שנים, אלא שנים, שהשני שואית והנון פתוחה, דהיינו שני אורות, חכמה וחסדים יחדיו אשר אז אין האורות נקפאים (כמ"ש שם). ו"ש לא שריא האי אלא בהאי, חוור בסומק, חסד שמימין שה"ס לבן, שורה בחכמה שבשמאל שה"ס אדום, וכן, סומק בחוור, שחכמה שבשמאל שה"ס אדום, שורה בחסדים שבימין שה"ס לבן.

(דפ"י דף קפ"ד ע"א)

(פח) מיד אמר קב"ה, אל תירא אותו, לא תדחל לההוא את דיליה, ואפילו לימינא לא אצטריך. כי בידך נתתי. שמאלא דילך יעקר ליה מעלמא, דהא הוא פגים רשימא דיליה, ומאן דפגים להאי את, אתחזי לאתעקרא מעלמא, כ"ש שמאלא דילך, דאיהו ידך, יעקר ליה מעלמא, בגין כך * אתעקר מעלמא, ואפילו דאיהו תקיפא מבני גברייא, ובעא לשיצאה להו לישראל, נפל כ בידיה דמשה ואשתצי.

(פט) בגין כך כלא שציאו ישראל בניו וכל עמיה, וכל דיליה. כמה דכתיב, ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו נ וכתב, וי ונך אותו ואת בנו. בנו כתיב חסר יוד, וקרינן בניו, והא אוקמוה חברייא.

(צ) זכאין אינון ישראל, דמשה נביאה הוה בינייהו, דבגיניה עביד לון קב"ה כל הני אתוון, ואוקמוה. וקב"ה לא גזר קיימיה עם שאר עמין לאתקשרא ביה, אלא עם ישראל, דאינון בני דאברהם, דכתיב בו ו ובין זרעך אחריו לדרתם ברית עולם. וכתב ו ואני זאת בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך וגו', לא ימוש מפך וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר (י) (דברים ב.) (כ) (בראשית יז.) (ל) (ישעיה נט) כ לידיה. ל ל"ג מן כמה עד והא. מ ל"ג מן ויכו עד ונך. ג ל"ג מן וכתב עד בנו כתיב. ס דבגין כד.

הסולם

אל תירא אותו

וכתוב ונך אותו ואת בנו. בנו כתוב, חסר יי של סימן הרבים, וקוראים בניו. וכבר העמידוהו החברים (תנחומא סוף חוקת).

(צ) זכאין אינון ישראל וכו': אשרי הם ישראל שמשה הנביא היה ביניהם, שבשבילו עשה הקב"ה כל אלו האותות. והעמידוהו. והקב"ה לא כרת בריתו עם שאר העמים להתקשר בהם, אלא עם ישראל, שהם בניו של אברהם, שכתוב בו, ובין זרעך אחריו לדרתם ברית עולם. וכתוב, ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך וגו', לא ימוש מפך וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

סליק פרשת חקת

מאמר

(פח) מיד אמר קב"ה וכו': מיד אמר הקב"ה, אל תירא אותו. אל תירא מפני אות שלו, ואפילו לימין אינו צריך. כי בידך נתתי, השמאל שלך יעקר אותו מן העולם. כי הוא, עוג, פגם את רושם הברית שלו, ומי שפגם אות הזה ראוי להתעקר מן העולם מעצמו. כל שכן השמאל שלך, שהוא ידך, יעקר אותו מן העולם. ומשום זה נתעקר מן העולם. ואע"פ שהוא גבור מבני הגבורים ומשום שרצה להשמיד את ישראל נפל בידי משה ונשמד.

(פט) בגין כך כלא וכו': משום זה השמידו ישראל הכל, בניו וכל עמו וכל אשר לו. כמו שכתוב ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו.

(דפו"י דף קפ"ד ע"א * דף קפ"ד ע"ב)